Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hэ гарана | № 133 (15756) | 1981 оной июниин 10, среда | Сэн 2 мүнгэн.

УҺАЛУУРИИН ХҮДЭЛМЭРИ ЭРШЭДХЭХЭ

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикада ган гасуур боложо, худөө ажахын үйлэдбэридэ нилээд хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна. Мүнөөшье жэлэй зунай эхиндэ сагай уларил ургаса таряа ургуулха хэрэгтэ мүн лэ таатай бэшэ, шииг нойтоор тон хомор байба. Теэд эдэ бэрхэшээлнүүд өөлэдөө дабагдаха бэшэ. Тиимэһээ энэ ушар байдалһаа зуб тобшолол хэжэ, республикымнай колхоз, совхозуудта уһалуурнин худэлмэри үргэнөөр ябуулдаг болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ уһалуурнин томо системэнүүд ашаглагдажа, шэнэ һубаг ханаабууд татагдажа, бүхыдөө уһалагдадаг тарялан, нута сабшалангай хэмжээн 160 мянган гектарта хүргэгдөө. Гадна гол горхонуудай эрье шадараар бүлүүр станцинууд тодхогдожо, нилээд ехэ газар ундалуулха арга олгодог. Республикымнай олонхи ажахышуудта уһалуури эмхидхэхэ тусхай саг үргэлжын бригаданууд, отрядууд байгуулагдажа, намар, үбэлэйшье үедэ тошо халяажа, амндаралта шиг нойто нөөсөлдэг дүршэлтэй. Жэл бүри оньһон техникэ колхоз, совхозуудта өлбэгээр абтажа, мүнөө үедэ 840 бүлүүр станци бии гээшэ. Хүсэтэ техникын ашаар олонхи газар нютагуудаар, малай байрладаг фермэ, отарануудай шадар газар үрэмдэглэжэ, гүнзэгы дорохоо уһа бүлэн абадаг шадабаритай болонхойбди. Тингээдшье жэлһээ жэлдэ нимэ бэрхэшээлнүүдые дабаха талаар түрүү механизаторнуудай, агрономуудай, луговодуудай дүршэл хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ гэрэг онсо ехэ удха шанартай гээшэ. Республикымнай худөө нютагуудта нимэ дүй дүршэлтэй түрүүшүүл үсөөн бэшэ. Хурамхаанай районой Уланхаанай, Хоринн районой Хасууртайн, Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ, Баргажанай районой Шитханай, Загарайн районой Оноодойн совхозуудай тарялашад, механизаторнууд, луговодууд уһалуурнин худэлмэри эмхитэйгээр ябуулжа, үндэр үрэ дүнгүүдые туйладаг гэжэ мэдээжэ.

Мүнөө жэлэй ган гасууртай байдалда бүхы арга боломжонуудаа ашаглажа, тарялан, сабшалан ба бэлшээрнеэ ундалуулха, үндэр ургаса абахын тулөө тэмсэхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоод байна. Июниин 5-най байдалаар уһалуурнин системэнүүдһээ 143 мянган гектар тарялан болон сабшалан уһалагдаа гэжэ тоо бүрилгэшэд мэдээсэнэ. Гадна нүүдэл бүлүүр станцинуудаар 47 мянган гектар уһалагдадагүй добо газар шиитүүлэгдээ. Мүнөө колхоз, совхозуудта 514 бүлүүр станци, 261 уһа сасадаг түхеэрэлгэ худэлэгдэнэ. Энэмнай бии байгаа арга боломжонуудаа бүхыдөө ашаглажа шадаагүй байһанай үрэшэ болоно ха юм. Юуб гэхэдэ, мүнөө зунай шанга наранай хайра гамгүй шаража байхада, бүхы техникээ зогсоонгүй худэлгэхэ эрилтын эли тодо байхада, 300 гаран бүлүүр станци болон мүн тэды шэнээн уһа сасадаг түхеэрэлгүүдэй заһагдаагүй байһаниинь гэмшэлтэй. Имагтал энэ ушаг шалтагаануудһаа боложо, Бэшүүрэй, Загарайн, Түнхэй, Зэдын болон Улаан-Удын районуудай ажахынуудта уһалагдадаг тарялан, сабшалангаа шиг нойтоор бүсин үүрэнээр хангажа шадаагүй байһаар. Нута сабшалан Баргажанай, Яруунын, Хурамхаанай районуудай ажахынуудта мүн лэ дутуу уһалагдаад байна. Олонхи ушарта эдэ дутагдалнуудта үлдэб эсын шалтгаанууд олдожо, ажалаа шидхэлгэдэ бии байгаа дутагдалнуудаа сагааруулхашье гэжэ һэдэлгэнүүд гаргагдадаг гээшэ. Зарим ажахынуудта гол горхонуудаа хаташоо гэхэ мэтэ шалтагаануудые бэрхын, урдаа барихын орондо бүлүүр станцинуудаа будыень түргэн саг соо заһабарилаад, ехэ гол мүрэнүүдэй урьенүүдээр тодхожо, уһалуури эмхидхэхэ бүхы арга нүхэлнүүд гүйсэд дүүрэнэр хэрэглэгдэнэгүй. Зарим ажахынуудта үрэмдэгдэһэн хулагуудһаа уһа бүлэжэ, уһа шэнэг машинануудые ашаглаха талаар бүхы юумэн хэгдэгүй байһаар гэд тэмдэглэлтэй.

Олонхи ажахынуудта бүлүүр станцинуудые эблэрэнхэй. Запас частьнуудаар саг соонь хангаха хэрэг унжагайрна. Эдэ нутагдалнуудые республикын худөө ажахые материально-техническэ талаар хангаха Түрэнэй комитэй албан зургаануудые, предприятинуудые саг болзортонь хангаха болоно. Бүлүүр станцинуудые заһабарилдаг Улаан-Дүүмын заводто уһалуурнин техникэ заһаха худэлмэри эршэдхэгдэхэ ёһотой. Гадна ажахынуудта ашаглагдажа байгаа түхеэрэлгэнүүдые саг дары заһабарилха нүүдэл мастерскойнууд худэлгэгдэхэ зэргэтэй. Имагтал нимэ арга боломжонуудай дүүрэнээр ашаглагдаагүй байһанһаа боложо, Кабанскын районой ажахынуудта бии байгаа 44 бүлүүр станцинн 20-нинь мүнөө болотор худэлгэгдэнэгүй. Энэл шалтагаанаар тус районой Ойморой, «Шерлинский» совхозуудта уһалуурнин худэлмэри мүнөө болотор ябуулагдажа эхилэгдүй байһаар. Прибайкалнин районой «Зырянский» совхоздо бии 6 бүлүүр станцинн ашаглагдаагүй байһаар. Нимэ ушаа баримтануудай үсөөн бэшэ байньень халагламаар. Зарим ажахынуудта бүлүүр станцинуудай худэлмэришэдэй, уһалуури эмхидхэгшэдэй ажалай гурим тогтоогоогүй зандаа. Ушар нимэнээ газар тарялан, сабшалан, бэлшээри уһалха түүрэлгэнүүдэй ороидоо нэгэ халаанда ажаллаха ушартуд үсөөн бэшэ үзэглэнэ. Уһалуурнин худэлмэринде үдэр бүгүй ябуулха, уһалуури эрхилэгшэдэй ажалай гурим, түлөөнэ бодомжолхо, тэдэндэ ажаллаха, амарха ба байдал хангаха гээшэ амжалтын найдамтай нүхэлнь болохо байһаниинь элитэ ха юм.

Уһанай ажахын, мелнорацинн албан зургаануудта колхозуудта ашаглагдадаг үрэмдэмэл худагуудһаа уһа ехэ худэлмэри нарнаар хинан шалгажа, хэрэгтэй саг заһабари эмхидхэхэ зэргэтэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үндэр ургаса хуряажа, газар тарялангай, мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэхэ гээшэ хүнэй ажалшадай нэрэ хүндын хэрэг мүн. «Мал ажалдэ габшагай ажалай онсо шухала һалбари болоно» гэ партийн XXVI съезд онсолон тэмдэглээ һэн. Тиндэ нинтын мал ажалай ашаг үрые эрид дээшэлүүлгүлөө түхэреэн жэл соо хүсэд хүрэхэ һайн шанартай мэл бэлдэхэ, бэлшээри түхеэрхэ тон шухала. Энэ зорилые хүсэндэнь хүргэхөөр мүнөө үедэ уһалуури хэхэ бүгэ арга болюмжонуудаа, дүй дүршэлөө хэрэглэхэ асуулнууд партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэй, мэргэжэлтэдэй үдэр бүрнин анхаралда байха ёстэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо Яруунын районой «Коммунизм» колхозой Хуһан-Хушуунай һүүһаалинн фермын худэлмэрилэгшэд эршэтэйгээр, эмхитэйгээр ажаллажа байнхай. Тус фермые олон жэлдэ мал ажалда худэлһэн, дүй дүршэл түгэс зоотехник Будацырен Шойропович Жанчипов хутэлбэрилдэг юм. Эндэ 132 һаамхай үнеэд тоологдодог. Фермын коллектив һү үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые сүм бэлүүлжэ, 880 центнер һайн шанартай һү гүрэндэ тушаагаад байна.

Энэ эбтэй этэй коллективтэ дүй дүршэлтэй һаалишад олон. Тэдэнэй тоодо Д. М. Бадмаева, Г. Д. Мункоева, В. Н. Рак, Д. Ц. Цыденжапова, Д. Д. Дугданов гэгшэд ороно.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: һаалишад Г. Д. Мункоева, В. Н. Рак, Д. Ц. Цыденжапова һаамдаа яаража ябана; колхозой үнеэд бэлшээриндэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

БЭШҮҮРЭЙХИДЭЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭБДИ

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

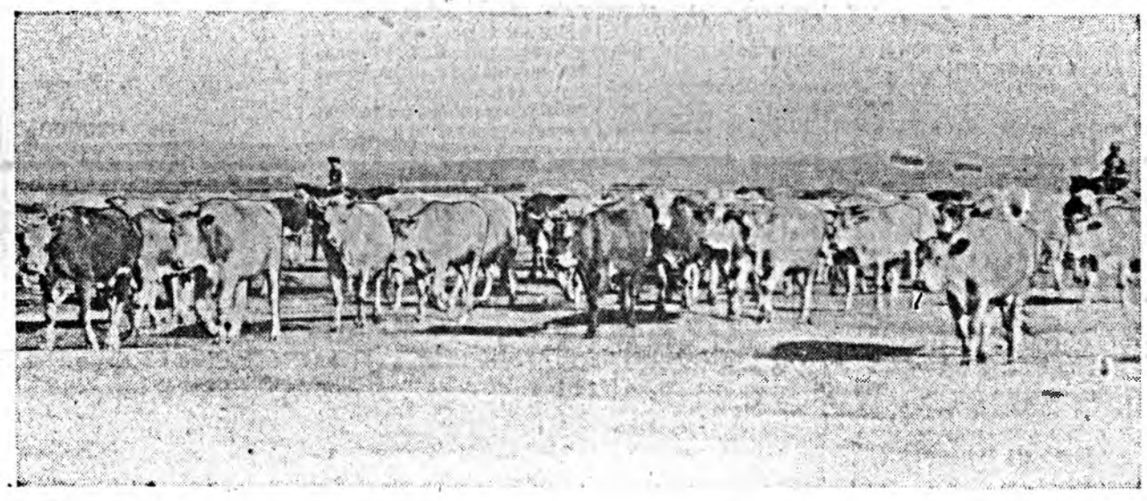

ҺАЙН · ШАНАРТАЙГААР, ЕХЭЭР ТУШААНАБДИ

1981 ондо һү һаалгые, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй шанарыень һайжаруулха талаар Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудай, тоһоной заводой худэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые Хэжэнгын район соо эгээл түрүүлэн Худанай совхозой малшад дэмжэбэ. Байгша сндо 11.000 центнер һү һаажа, 7780 центнер түсэбэй орондо 9500 центнер һү гүрэндэ тушаажа, түсэбөө 1720 центнерээр үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга эндэхи һаалишад, мэргэжэлтэд абаба. Тиихэдэ бүхы һүнэй 60 процентыень нэгэдэхи сортоор бэшыень хоёрдохи сортоор худалдаха зорилготой. Сортовой бэшэ һүн ороидоошье тушаагдахагүй.

Улааха-Аралай, Иннокентьевкын МТФ-дэ һүнэй шанарые шалгаха лабораториинууд худэлнэ. Хэжэнгын тоһо-сырэй заводой мэргэжэлтэ Светлана Тыпхеева эдэ лабораториинуудай худэлмэрине зүбэор эмхидхэхэ хэрэгтэ туһална.

Совхозой һаалишадай социалис мүрысөөе Иннокентьевкын фермын һаалишан «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Валентина Леонтьевна Рекунова толгойлжо ябана.

Фермэнүүд хоорондын мүрысөөндэ улааха-аралайхид эрхимлэжэ гараа. Зуһаландаа гараһан тус фермын һаалишад сүүдхэ соо 43 центнер һү һаага. Нёдондоной энэ үедэ 31 центнер һаадаг байгаа. Һаалишад Д. Базаржапова, Ц. Тугултурова зунай эхин һарын эдэ удэрнүүдтэ илангаяа урагшатангаар худэлнэ.

Хэжэнгын тоһо-сырэй гол заводой худэлмэрилэгшэд бэшүүрэйхидэй үүсхэлые дэмжэн, һүнэй шанарые һайн болгохо хэрэгтэнь районнойгоо совхозуудта али болохо туһаламка хүргэхэ гэһэн уялга абаба. Тиихэдэ тус коллектив КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, жэлэйнгээ түсэбые Агуухэ Октябриин 64 жэлэй ой — ноябриин 7 болотор дүүргэжэ, 1 миллион 950 мянган тухэриг эй продукци худалдахаар зоригжонхой. Тэрэ тоодо 97 тонно тоһо, 280 тонно сыр, 500 тонно тоһолигүй сагаан эдеэн үйлэдбэрилэгдэхэ. Нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр тус предприяти районой социалис мүрысөөндэ илажа, дамжуулгын Улаан тугта хүртөөд, мүн республикын һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй III шатын диплом абаһан байна.

Майн 25-най мэдээгээр тоһо-сырэй завод 778 мянган тухэритэй продукци, тэрэ тоодо 54 тонно тоһо, 113 тонно сыр, 300 тонно творог үйлэдбэрилгэ, абаһан уялгаяа батадхаба.

Завод доторхи социалис мүрысөөндэ ахалагша мастер С. Д. Базарова, мастерай туһалагшад В. С. Мясникова, В. Н. Намдакова, сыр үйлэдбэрилдэг цехэй худэлмэришэд Л. А. Лукьянова, Д. Г. Бадмаева, З. Р. Галанова гэгшэд эрхимлэнэ.

Л. ГОМБОЕВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой инструктор.

Совет орон дотор

ОРООҺО ТУШААЖА ЭХИЛБЭ

АШХАБАД. Туркменистанай тарялашад шэнэ ургасын орооһо гүрэндөө худалдажа эхилбэ. Марийска областнин колхоз, совхозуудай бэлэдхэлэй пунктнуудта ешмээн ашаһан автотракторна поезднууд һая ерэбэ.

Нёдондо жэлэйхиһээ үлүү һайн ургаса хуряагдана. Жэшээнь, Туркмен-Калинска райондо гектар бүриһөө 25 центнер орооһон суглуулагдана. Каракумай каналһаа уһалагдадаг Прикопетдагска нуга голой ажахынууд эгээл ехэ ургаса хуряана. Ашхабадска ба Гяурска районуудай тарялашад гектар бүриһөө 30 центнер хүрэтэр ешмээн хадана.

ОТРЯДУУД НУГА САБШАЛАН ДЭЭРЭ

МИНСК. Белоруссинин худөөгэй ажалшад үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилбэ. Таарамжатай һайн болзорые алдангүй, нёдондо жэлэйхиһээ 7 хоногоор урид тусхай шэглэлтэй отрядууд нуга сабшаланда гаража, хоёр халаанда, поточно-бүлэгөөрөө ажаллана. Арбаад мянган шэнэ машина, тэрэ тоодо косилка, пресс-подборщик, тэжээл хуряалгын комбайнууд ажахынуудта асарагдаа юм. Хэдэн районууд хүсэтэ техникэ хэрэгсэлнүүдээ ажахынууд хоорондын отрядуудта нэгэдүүлһэн байгаа. Энэнь түрүү дүй дүршэл үргэлжэ дээрэнь нэбтэрүүлхэ арга олгоно.

Колхоз, совхозууд хорин хоног соо 2 миллионһоо үлүү гектарай үбһэ түрүүшынхеэ сабшахаар хараална. Харин һүүлдэ хэнээ ногоо хуряаха юм. Республика дотор 3 миллион шахуу тонно үбһэ бэлэдхэхые шиидээ. Энэнь нёдондо зунайхиһаа гурбанай нэгэ хубяар ехэ.

БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ ТАБИГДАБА

АЛМА-АТА. Казахстанай хойто областнуудта тарилга дүүрэбэ. 15,5 миллион гектарай талмайда тарилга хэгдээ.

— Хура бороотой, хүйтэн байжа, үнэрхэдөө саһан орожо, тарялашадта ехэ түбэг бэрхэшээл ушаруулһан байна, — гээд худөө ажахын министр Н. Г. Моторико хэлэнэ. — Гэбэшье тарилгын худэлмэрине эрхим агротехническэ болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэлгэдэ техникэ бүлэг бүлэгөөрнь хэрэглэһэнэй ашаар нимэ амжалта туйлагдаа. Эрхим дүнгүудые туйлаха хэрэгтэ механизаторнуудай мүрысөөн мүн лэ шухала үүргэ дүүргэһэн байна.

Кустанайска, Кокчетавска, Тургайска, Целиноградска, Хойто Казахстанай ба Павлодарска областнуудай тарялан дээрэ газарай хуурьһэ хамгаалха гурим нэбтэрүүлэглэнэ. Газарай хүрьһэ урбуулангүйгөөр хахалдаг байна. Эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэтэй хамта минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ оруулагдана.

Тарялангай ашаг шэмые дээшэлүүлгын шухала нөөсэ газарай хурьһэ хамгаалха арга республикын бүхы областнуудай тарялашад үргэнөөр хэрэглэнэ.

ГАЗ ОЛЗОБОРИЛОГШОДОЙ ХОТО УРГАНА

ШЭНЭ УРЕНГОЙ. Тундрын Ево-Яхи мүрэнэй үндэр эрьедэхи олон дабхар гэрнүүдэй үйлсэ улам үргэдэнэ. Тюменнин газ олзоборилогшодой ерээдүйн ниислэл — Шэнэ Уренгойн энэ райондо 270 бүлэ ажаһуудаг.

Газар дорохи баялиг ашаглагшадые гэр байраар хангаха, ажаһуудалай ба амаралтын зохид һайн эрхэ байдал тэдэнэртэ байгуулха гээшэ шэмэрүүн уларилта хизаарай баялигуудые эршэмтэйгээр ашаглаха талаар гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Шэнэ Уренгойн барилгашад мүнөө жэл 205 мянган дурбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада оруулхые шиидэнхэй. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 45 мянган метрээр ехэ болоно.

Барилга-хабсаралгын томо ехэ эмхинүүд Шэнэ Уренгойдо хүсэ шадалаа элсүүлэн гулидхана. Хотын генеральна түсэбые зохёоһон ленинградайхид городой барилгада туһална. Тэдэнэр жэлэй дүүрэтэр 50 мянга гаран дурбэлжэн метр гэр байра сибириинхидтэ ушаажа үгэхые уялганхай.

АЖАЛАЙ ДАДАЛ ОЛГОХО САГ

РЕЧИЦА. (Гомельскэ область). Белоруссинин һүргүүлинуудай ахалагша классуудай бүхы һурагшад зунайнгаа амаралтада худэлхэ байна. Городууд болон районой түбүүдтэ һүргүүлинууд хоорондын ,һуралсалай-үйлэдбэриин комбинадуудай бааза дээрэ нэгэдэнэн ажалай ба амаралтын лагерьнууд, колхоз, совхозуудта баригдаһан худөөгэй стационарнууд үхибүүдые хүлеэнэ. Речицкэ районой Горваль тосхондо һаяхан нэгэ иимэ лагерь нэгдээ.

Нютагай «Комсомольский» совхозой тарялашад үйлэдбэриин «Речицадрев» нэгэдэлэй худэлмэришэдтэй — шефүүдтэй хамта унталгын хэдэн уужам корпусуудые, кинозал, столово барилаан байна. Зундаа 400-гаад эдиршүүл эндэ амарха юм.

— Һурагшадай амаралтые ажал худэлмэритэй зохидоор тааруулжа эмхидхэхэдэ, ахалагша классуудай һурагшадай абари зан хүмүүжүүлгэдэ тон шухала байна, — гэжэ БССР-эй гэгээрэлэй министр М. Минкевич хэлэнэ. —Хүбүүд, басагад олонитэдэ туһатай юумэ хэхэдэ, ажалай дадалтай, журамтай болоно, арадай баялигта гамтайгаар хандажа һурана.

Республика дотор ахалагша классай һурагшадһаа барилгын бригаданууд бүридхэгдөө, тэдэ дүй дүршэлтэй мастернуудай хүтэлбэри доро һүргүүлинуудые, дайнай ба ажалай ветерануудай гэрнүүдые заһабарилха юм. Шэнэ барилганууд дээрэ, мелиорацида, ой модоной ажахыда, ургаса хуряалга дээрэ худэлхэ һурагшадай нэгэдэлнүүд байгуулаганхай.

(ТАСС).

ҺҮН ЯАХАДАА ХОМОРДОНОБ

Хада хабсагайда хайнаг, һарлаг үнеэдые үсхэбэрилдэг манай Ахын район ондоо тээһээ зөөхэй тоһо зөөжэ байгаагүй юм. Харин мүнөө ондоо тээһээ тоһо асардаг болошоообди.

Һү һаалинн дэбэржэ, аарса, тоһо, зөөхэйн элбэг байһан саг һаял шэнги. Хамтын ажалда үе наһаараа худэлжэ, сагаан эдеэ элбэгжүүлжэ ябаһан солото һаалишадай алдар нэрэ мартагдаагүй. Дулма Лопсоновна Мангадаева, Һама-Сырен Лопсоновна Дутарова, Ханда Жалсановна Шобоева болон бусад һарлаг үнеэн бүриһөө нилээд ехэ һү һаадаг һэн. Мүн һүүлэй үеын һаалишад Валентина Лопсоновна Убашеева, Татьяна Бандыновна Балданова, Бомбой Даниеевна Сыренова, Ешен-Хорлу Дамбаевна Будаева, Должид Сыреновна Ендонова нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1000—1300 литр һү һаадаг бэлэй. Энэнь манай хадата нютагта муу бэшэ дүн гэжэ тоологдодог. Тэжээл гэхэ үбһэн, зелёнко һая бии боложо захалаа.

Һарлаг, хайнагай һүн багашье һаа, шанар гээшэнь эгээл эрхим, тоһолигынь 7—8 процент болодог байгаа Тоһо, зөөхэй колхозой амбааараар дүүрэн, гүрэнэй түсэб дүүргэһэнэй һүүлээр ажахы доторойнгоо хэрэглэмжэдэ гаргашалгша һэн. Зарим ажахынууд үбэлэй харгыгаар тоһо, зөөхэйгөө Эрхүү хото абаашажа, мүнгэн болгодог һааб даа.

Тэрэ үедэ эхэ малай тоо олон болгохо, үүлтэрыень һайжаруулха хэрэгтэ ветврач Александр Ильич Целовальников ехэ оролдолго гаргаһан байха юм.

Ажахын фермэ бүхэндэ үнеэдэй һү шэмэ тусхай комиссиар шалгагдадаг, һүнэй тоо бүридхэл, тэрэнэй шанар үдэр бүхэндэ элиншэлэгдэжэ, мүрысөөнэй дүнгүүд 5 хоног бүри согсологдожо, түрүүшүүл урмашуулагдажа байгша һэн. Һаалишан бүхэн даажа байһан үнеэн бүриһөө тугал абаха талаар сэхэ харюусалгатай байгаа.

Мүнөө олохон ажахынууд һаажа абаһан һүеэ доторойнгоо хэрэглэмжэдэ гаргашалжа, районой бэлэдхэлэй пунктда ехӭр тушаахаяа болёо. Тиимэһээ Орлигой магазинуудта сагаан эдеэнэй зүйл хомордоо.

Һү һаалинн ажал анхарагдахаяа болиһоор арбаад жэл болоо. Һаагдадаг үнеэдэй тоо үсөөрөө. Гунжад хүхүүли гүүртэдэ бүридхэгдэжэ, холо хээрын бэлшээридэ гаргагдашана. Мяха ехӭр абадаг болохомнай гэжэ, һү һаалияа доошолуулжархиһаниинь гэмшэлтэй.

Урда жэлнүүдтэ орходоо колхозой гэшүүн бүхэн олон малтай, хубидаа адагынь 2—3-һаа доошо бэшэ үнеэдые барина. Тиимэһээ колхозой үнеэдэй һүн ажахы доторой, хэрэглэмжэдэ ехӭр гаргашалагдангүй, бэлэдхэлэй пунктда тушаагдахал байгаа гэжэ һанагдана.

Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд һү ехӭр һаахамнай гэжэ, гүрэнһөө холимол тэжээл жэлһээ жэлдэ абадаг, машина, тракторнуудые олошороо. Дуран соогоо мүнгэ абажа, зарим ажахынууд гүрэнэй хүзүүн дээрэ һууна хэбэртэй. Колхозууд гүрэнһөө яһала тэдхэмжэ абана. Тиигэбэшье һүнэй өөрынь үнэ сэн айхабтар ехӭ боложо байна.

Үнгэрхэдөө адуулжа, һаажа байһан һарлаг, хайнагуудаа Ленинэй нэрэмжэтэ, «Улаан-Аха» колхозууд шоо үзэжэ, үрэ үндэнынь таһалжа захалаа. Харин «Коммунизм» ба Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һарлаг, хайнагуудһаа һайн мал үты гэжэ сэгнэдэг юм. Зүгөөр эдэ хоёр ажахы һарлаг үнеэдые һаахаяа болиһоор үнинэй. Хайнаг үнеэдһэнь урдынхиһаа бага һүн һаагдана.

Хүхүүли гү, али һаалинн фермын туталнууд Ахын эрхэ байдалда тиимэ ехэ илгаатай бэшэ байшоо гэхэдэ алдуу болохогүй. Хүхүүли гүүртын туталнууд хээрэ хагданда бэлшэнэ, эхэеэ удэр һүнитүй дэхэнэ. Тиихэдэнь эхэнь хүшэ һайса абанагүй, туталнуудынь зэрлиг болошоно. Тиин һаалинн фермын үнеэдһээ абтаһан туталнууд һү, хүрэнгэеэ ууна, тарya талханай зүйлдэ элбэгээр хүртэнэ. Тиимэһээ өхэеэ хүхэжэ тулжэһэн туталнуудые тэдэ шэгнүүрээрээ булина бшуу. Хүхүүли гүүртын гунжадые һаадаг боложо, һү, тоһо ехӭр абаха гэжэ оролдохо хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Һаалинн үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха худэлмэреэ улам оролдосотойгоор ябуулха, нютагай эрхэ байдалда таараха һайн үүлтэрэй эмэ тугал, буруунуудые худалдажа абаха саг ерээ. Мүн хүнүүдые һаалишанай мэргэжэлдэ һургаха шухала болоно. Һаалишад, малшадта эрилтэ шангадхабал, үнеэдые саг соонь эдеэлүүлээд, уһалаад, тобир тарган байлгажа, тус бүриһөөнь тугал абабал, сагаан эдеэн дэлбэрхэл даа.

Д. ДУГАРОВ,
журналист.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР МОСКВА ЕРЭБЭ

Алжирай Арадай Демократическа Республикын Президент, Национальна сүлөөрэлгын фронт гэдэг партийн Генеральна секретарь Шадли Бенджедид КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй болон Совет правительствын урялаар хани ёһоной албанай хэрэгээр июниин 8-да Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ Ш. Бенджедидые угтаа.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй

УКАЗ

ХЭР П. М. САПРЫКИНИЙЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Худөө ажахын органуудта үни удаан саг соо аша үрэнөөр худэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Худөө ажахын министерствын ахамад агроном нүхэр **Сапрыкин** Михайловичые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Үндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Удэ, Советүүдэй байшан.
1981 оной июниин 8.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АЖАЛША КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ ҮҮРГЭ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

(КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМҺЭЭ)

Манай ниитын-политическэ ажабайдалда, улад зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ажалша коллективэй үүргэ ба харюусалгын тон ехэ байһаниинь эли. Тобшолон хэлэхэдэ, эндэ гол түлэб материальна болон оюун бололой баялиг бүридүүлэгдэнэ, хүнүүдэй абари зан болото ёһоор бүрилдэн хатуужана бшуу. Энэнь юунһээ болоноб? Эрдэмтэдэй шэнжэлһэнэй үндэһөөр, хүн бүхэн өөрынгөө наһанай адагынь гурбанай нэгэ хубиие хүдэлмэри дээрээ, ажалша нүхэдэйнгөө дунда үнгэргэнэ. Ушар нимэһээ һүүлэй үелэ энэ асуудал үргэнөөр зүбшэгдэжэ, хаа хаанагүй тодорхой хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй. Тэрэнэй ашаар эрдэм наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл бадаруулха, үрэ ехэтэйгээр ажаллаха ба амархa эрхэ байдал байгуулха талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдана.

Эдэ бүхы шухала асуудалнууд тушаа дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн һаяхан үнгэрһэн КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй ээлжэтэ пленум дээрэ болоо. Энэзнэй үрда тээ мэдээсэгдэнэй ёһоор, партиин горкомой хоёрдохи секретарь **Г. Д. Басаев** «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ажалша коллективүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» улха түгэлдэр, тобшо тодорхой, тоо, баримтануудаар баян элидхэл хэбэ.

Нэн түрүүн элидхэлшэ КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые городой ажалшадай халуунаар угтаад, мүнөө үедэ түйлай ехэ политическэ болон ажалай дэбжэлтын оршон байдалда, хүдэлжэ байһан ушар дээрэ тогтобо. Энэ үедэ олонхи ажалша коллективүүд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, муу бэшэ үрэ дүнгүудые түйлаба. Тэрэнэй ашаар байгша ондо городой промышленность түсэбһөө гадуур 5,9 миллион тухэригэй продукци үйлэдбэрилһэн байна.

Саашань элидхэлшэ түрүү предприятинуудай, нэрлэбэл, авиационно, прибор-бүтээлгын, шэлэй заводуудай, нарин сэмбын комбинадай болон бусад хэдэн предприятинуудай жэшээ дээрэһээ ажалша коллективүүдэй али бүхы юумэндэ нүлөөлхы үүргэ үзүүлдэг байһаниие элирхэйлэн харуулаа. Тиихэдээ эбтэй эетэй, яһала шанга тогтонижоһон мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар коллективүүдые байгуулха хэрэгтэ шиидхэгдэхэ ёһотой гол шухала асуудалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Тэдэнэй нэгэн — зүбөөр эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөн болоно.

— Энэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулагдана, — гэзэ нүхэр Басаев үгээ үргэлжэлүүлбэ. —Промышленна предприятинуудта хубиин ба хамтын уялганудые хамгаалдаг гурим бии болоо. мүрысөөнэй дүнгүудые үдэр бүри согсолдог штабууд байгуулагдаа, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд һайнаар хэрэглэгдэнэ. Мүн материальна ба моральна урмашуулгын хэмжээн дэшэлээ. Иимэ хэмжээ ябуулганууд Буряадай мебель ба модо болбосоруулдаг комбинадта, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводто, «Бурятмясопром» нэгэдэлэй зарим цехүүдтэ эмхи гуримтайгаар бэелүүлэгдэнэ. Тэрэшэлэн элидхэлшэ ажалша коллективые бүридүүлэн байгуулха талаар М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой партийна организацийн дүй дүршэлдэ үндэһэлэн харуулба. Тус деподо ажалладаг 2,5 мянган хүдэлмэришэдэй аяар 2 мянганиинь үйлэдбэри эрхилэлгээ сэхэ хабаададаг байна. Эндэ 14 арадай депутат, партиин обкомой, горкомой ба райкомой 9 гэшүүн хүдэлдэг. 62 хүн пропагандистнар, 170 хүн агитаторай, политинформаторнуудай уялга дүүргэнэ, 426 хүдэлмэришэн бусад ниитын даабаринуудтай.

Гэбэшье бүхыдэнь абажа харахада, зарим, жэшээлхэдэ, «Буржелезобетон», «Бурятшвейбыт» нэгэдэлнүүдтэ, һүнэй комбинадта, вагонно деподо болон бариллгын эмхинүүдтэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо согсологдожо, олоной үзэмжэдэ табигдадаггүй байха юм. Иланганя бригада болон участогуудай хоорондо мүрысөөн ёһын тэдыдэ эмхидхэгдэнэ. Иимэ ушарнууд мүрысөөнэй үг удхадань һаад хэнэ. Эсэстэнь ажалай бүтээсэ дээшэлнэгүй, журам, заршам эбдэхэ, ажалһаа хулжаха ябадалнууд үсөөрнэгүй. Харин тиихэдэ ажалша коллективүүд эдэ асуудалнуудта багаар анхардаг, өөһэдынгөө нүлөө үүргэ харуулдаггүй, эдэбхи багатай байна.

Ажалша коллективүүдые нэгэдүүлхэ, тэдэнэртэ ажаллаха ба амарха зохид эрхэ байдал байгуулха эрэгтэ хүтэлбэрилхы тушаалтанай харюусалга ехэ гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ. Энэ тон зүб ажаглалта гэзэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, тус асуудалые манай парти ходо хинажа, шалгажа байдаг гээшэ, Һүүлэй жэлнүүдтэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай шанарай талаар бүридэл ба хубаарилан табилгые һайжаруулгаар, тэдэнэй шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлгээр горитой хүдэлмэри хэгдэ бшуу. Тиигэбэшье, КПСС-эй XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев **«мүнөөнэй үе сагта журамай удха шанар, хүн бүхэнэй харюусалгын удха шанар олон дахин урган дээшэлнэ, иланганя ажахын, совет болон партийна хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга»** гээд үшөө дахин һануулһан байна. Тиимэһээ хүтэлбэрилхы тушаалтанай үүргэ ба харюусалга тухай пленум дээрэ КПСС-эй Советскэ райкомой хоёрдохи секретарь **Ю. Ж. Батуев**, судна бүтээлгын заводой директор **А. В. Юхнин** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ тогтоо.

КПСС-эй горком болон райкомууд кадрнуудые эрилтэ ехэтэйгээр хүмүүжүүлгэдэ, хүтэлбэрилэгшэдэй хүтэлбриин онол арга ба шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүн лэ саг үргэлжэ анхаржа байдаг юм. Имагтал партийна организацида, эдэбхитэдтэ түшэглэжэ хүдэлдэг хүтэлбэрилэгшэд ёһотой һайн ажалша коллективүүдые байгуулжа шадана. Тэдэнэй тоодо «Теплоприбор» заводой директор В. Б. Нимаев, шэлэй — А. М. Богданов, үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй директор М. А. Бужигеев болон бусад ороно. Мүн олон тоото мастернууд, бригадиринууд ба цехэй начальнигуудые эндэ дурдажа боломоор.

Гэхэ зуура, хангалтагүй хүдэлмэриһөө боложо, уялгата түсэб дүүргэхэгүй, шэнэ техникэ болоод түрүү технологи нэбтэрүүлхэгүй, гүрэнэй журам хазагайруулха, эллэб эдишэ абаха ушарнууд али олон дайралдаг зандаа. Улаан-Үдын горсоведэй коммунальна ажахын управленийн начальник Белошапкин, нефтебазын директор Ковалев, авиабазын начальник Фетисов, «Бурятцелинстрой» трестын УМС-эй таһаһай начальник Дегтярев гэгшэд муу муухай, эллэб аашануудые гаргаһанайнгаа түлөө партийна зэмэдэ хүртэжэ, тушаалһаа сүлөөлэгдэһэн байха юм.

Тэрэшэлэн элидхэлшэ, элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэд, жэшээнь, КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь **И. А. Антакшинова**, локомотивна депогой машинист **В. А. Кичешкин** гэгшэд ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ажалша коллективүүдэй үүргэ тухай тогтоходоо, партийна организацинуудай ябуулжа байдаг олон янзын хүдэлмэри тухай тогтоо.

— Партийна организацинууд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри комплексно гуримаар эрхилдэг боложо, бүхы дээрэнь соёл сурталай хүгжэлтын хэмжээе нилээдгүй һайжаруулба, — гэжэ нүхэр Басаев тэмдэглээ.

Үнэхөөрөө, улад зоной дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриин дүй дүршэл партиин съезддэ бэлдэхэ, тэрэнэй һүүлээрхи үедэ нилээд баяжаа. Партийна комитедүүдэй дэргэдэхи элидхэлшэдэй бүлэгүүдэй хүдэлмэри хараата һайжарһан байна. Лекционно пропагандын янза түхэлынь улам үргэдөө. Хүн зоной ажаһуудаг газарнуудта ойлгуулламжын, агитационно хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха хэрэг эдэбхижээ.

Зүгөөр, гүрэнэй зөөри үбэршэлхэ, ниитын журам эбдэхэ, хэтэрүү ехээр архи уугаад, эллэб ааша гаргаха, хулгай хэхэ ушарнууд үшөөл хүсэд, хараа байса үсөөрөөгүй байһаар. Энэзн тушаа үгэ хэлэгшэд дурдаха зуураа, архидалга ба алкоголизмтай тэмсэлые шангадхаха шухала байһые онсолон тэмдэглээ.

— Олохон ажалша коллективүүдтэ хүдэлмэриһөө гээгдэхэ, ажалай ба ниитын гуигим журам алдаха ушарнууд бии, —гэжэ республикын дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо **С. С. Перепанов** шүүмжэлбэ. —Зарим тээгүүр, тодорхойлходо, трамвайн управленидэ, хэлхеэ холбооной управленийн автобазада, ГАП-2 үйлэдбэри дээрэ архидаха ушар үзэгдэнэ. Гэхэ зуура, тэндэхи арадай дружинанууд, нүхэдэй сүүдүүд һулаар хүдэлнэ.

Тус пленум дээрэ табигдаһан элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан нэгэдэхи барилга-хабсаралгын штукатурщигуудай бригадир **М. Н. Хлыстова**, нарин сэмбын комбинадай комсомолой комитедэй секретарь **Л. Н. Глушкова** гэгшэд ажалша коллективүүдэйнгээ һайн һайхан үйлэ хэрэгүүд тухай тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгөө. ГПТУ-15-най директорэй орлогшо **З. С. Черных** залуу мэргэжэлтэдтэ ажабайдалайнь зүб харгы олгожо үгэхэ хэрэгтэ ажалша коллективүүдэй арга боломжонуудые элирхэйлхэ зуураа, тэдэнэй харюусалга тухай дурсажа, жэшээ баримтануудаар гэршэлбэ.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө партиин Улаан-Үдын городской комитедэй ябуулха эмхидхэлэй-политическэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй горкомой секретарь **В. С. Тимашовой** хэһэн мэдээсэл пленумдэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Тэрэ гол түлэб «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоолдо үндэнэлэн, городой ажахын саашанхи хүгжэлтые, социально-соёлой үргалтые үргэнөөр харуулба.

Иигээд тобшолходо, байгша ондо, бүхы арбан нэгэдэхи табан жэлдэ городской партийна организацийн ехэ ба багашье ажалша коллективүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд орёошье, харюусалгатайшье байна. Тэрэнние саг соонь дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ гээшэ городой хүн бүхэнэй, ажалша коллектив бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

КПСС-эй горкомой пленум зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаараа дэлгэрэнгы тогтоод баталан абаба.

Пленум эмхидхэлэй асуудал хаража үзөөд, КПСС-эй горкомой юрэнхы таһагые даагшаар **Л. Н. Улановае** һунгаба.

Ив. ОЧОРОН.

СОЮЗНА республикануудта

РСФСР:

ХООЛОСОЙ ХҮСЭН

«Онега» ба «ярославна» сортын хара тарыан үбэлэй һарануудые амжалтатайгаар дабаад, жэгдэ һайнаар ургажа эхилээ гэжэ мэдээсэнэй телеграмма Ленинградай селекционер Г. И. Поповой 70 наһанай ойтой дашарамдуулан эльгээгдэнэн амаршалганууудай дунда эгээл үнэтэйнь байгаа. Баруун-Хойто хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдта иимэ баярта мэдээнүүд оробо. Тус институдай ороohото ургамалнуудай таһагые селекционер 25 жэл соо хүтэлбэрилжэ байна.

Россин Хара бэшэ хүрьһэтэ нютагуудта зорюулжа бии болгогдоһон сортнуудынь һайн үрэ үгэжэ эхилээ. Туршалгын полинууд дээрэһээ гектарай 70 центнер хүрэтэр «онега» сортын хара тарыан хуряагдана. Хара тарыан белогоор баян байһаараа шалгардаг. Хара бэшэ хүрьһэтэй бүхы нютагуудта «ярославна» сортын тарыан тариглаг болонхой. «Сибирьтэ, Алас-Дурнын нютагуудта ба Казахстанда тэрэнние тарижа эхилээ. Ерээдүйн эрдэмтэ Казахстанда агрономоор хүдэлжэ эхилһэн байха юм.

Ургамалай бүхэсоюзна институдай колленциие хэрэглэн, Г. И. Попов болон тэрэнэй нүхэд ган гасуурта тэсэмгэй ба ямаршье хүрьһэндэ тарихада үндэр баян ургаса үгэдэг намарай тарыанай богони эшэтэй сортнуудые бии болгоно.

БЕЛОРУССИ:

КОМБАЙНУУД САБШАЛАН ДЭЭРЭ

Гомельско областийн Жлобинско райсельхозтехникын хүдэлмэрилэгшэд заншалта тармуур болон асанууудай орондо ороohо хуряалгын хуушан комбайнуудые хэрэглэдэг болоо. Сохилгын барабануудай орондо «Вихрь» гэһэн вентилятортай транспортернууд тодхогдоо юм. Тиигэжэ нимэ комбайн үдэр соо 10—15 гектар нуга сабшалангай үбһэ тармана, ашаална.

Нёдондо Свердловой нэрэмжэтэ колхоздо 1,5 мянган тонно үбнэе тэрэнэй туһаламжаар хуряагаа һэн. Тиигэжэ 40 шахуу хүнэй бүтээхэ ажал хэгдээ бэлэй.

Ухаалан зохёогшод районой бүхы ажахынуудые нимэ агрегадуудаар хангахые шиидэнхэй. Слесарь, электрогагнууршан оройдоол хоёр үдэр соо иимэ подборщик хабсаргадаг.

Белоруссийн Сельхозтехникын олохон нэгэдэлнүүдтэ жлобинойхидой зохёоһон аргаар ороohо хуряалгын комбайнуудые үбһэ тэжээл бэлдэхэхын тула шэнэдхэн түхеэрнэ.

АЗЕРБАИДЖАН:

ЕХЭ БҮЛЭ

Балабеим болон Нифтулла Агаевтанай 75 жэл соо хамта ажаһуурһан баярые Хадата Зувучын хүн зон бүтосхоноороо тэмдэглэбэ.

Гэр бүлын аха заха 10 наһатай Агаевые бүри ханнаһанайнь амаралтадэшөө бэлэй. Балабеим Ханум хэдэн арбаад жэл смал ажалда хүдэлөө. Үнэ һамган хоёр юһэн ухибүүлхүмүүжүүлһэн байна. Тэдэнэй бүлэдэ мүнөө табин хүн тогтогодоно. Тэдэнэй хахадаг олонхинь нютагайнгаа сохозо ажалладаг. Агаевтанай бүлэдэ агрономууд, багшнар, экономистнууд, журналист ба библиотекарь, механизатор болон электрик бии. Гурбан хүн сельскэ ба районно Советүүдэй депутатууд юм. Ехэ бүлын олохон шүүдэй нэрэнүүд районой дэн ажахынуудай Хүндэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

ЛИТВА:

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ ТЭЖЭЭЛЭЙ ЦЕХ

Вильнюсэй хүдөө ажах машинануудай «Нерис» нэн нэгэдэлдэ 2 мянган үнэдэй тэжээл бэлэдхэхэ түрэлгэ бүтээжэ эхилээ.

Шэнэ түхэлэй автомат хеэрэлгэнүүд ажахынуудронды мал ажалай комплекснуудта хэрэглэгдэхэ Гансахан оператор тэжээл иимэ цехые хангаха бай.

Ондо ондоо сагай улартай нютагуудта элдэб зын тэжээл бэлэдхэхэ ба сервэлхэ элдэб машинадые тус нэгэдэлдэ бүтээ.

ЭСТОНИ:

ҮДЭР БҮРИ ЖЭГДЭ ТЭГШЭЭР ХҮДЭЛХ

Таллинай «Полимер» нэдэлэй бүхы цехүүд үйлэрийн жэгдэ һайн хүдэлрие үдэр бүри хангнай түлөө үндэр сэгнэлхүртэнэ.

Социалис мүрысөөнэй үгүүдые согсолхо дуримуудхаража үзэхэ, үйлэдбэржэгдэ һайн хүдэлмэрие үрэ дүнгүүдэй тоодо оруулха гэһэн дурадхал хүдэмэришэн А. Кальювеэ нэтэ партийна суглаан дооруулһан байгаа. Тиигөө үдэр бүри дүүргэхүн лэ энээнһээ хойшо түһуурида гараха аргатай парткомой ба профсоюзавкомой хамтын суглаандээрэ хэлсэгдээ һэн.

Зарим хүдэлмэришэдлон мастериууд шэнэ үүлые абаһаар дэмжээгүй. Түсэбөө үдэр бүри дүүргжэгдэ һайнаар хүдэлжэ бхо гээд коммунистнууд шээ харуулха баатай бо Үйлэдбэриин бүхы һалбнуудай хүдэлмэрие шэнэмхидхэхэ гээшэ гол шүүбайгаа. Предприятиин тийна организаци эдэрэр хангагаг заводукоммунистнуудта туһалаэрижэ хандаа һэн. Тиигүүхэй эд саг болзортоорагдадаг болоо. Мүнөө дэл түсэбтэ даабаринүүдэр бүри дүүргэнэ.

(ТАСС

ЭРШЭЕЭ ҺУЛАДХАНАГҮЙ

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

Манай районой совхозуудһалагдамаар 10 мянга гаран гектар сабшалантай, 858 гектар тарыалантай, 3770 гектар бэлшээритэй юм. Хэрбээ энэ газараа саг соонь хүсэд һайнаар ураһал, нилээд ехэ үбһэ тэжээл абаха аргатай. Манай луговодууд нуга сабшалан харуураһалха баян дүршэлтэй, арга боломжотойшье.

Хасуурта, «Георгиевский», Үдын, Хүрбын совхозуудай луговодууд газар ураһалгада яһала һайнаар хүдэлөө, хүдэлнэшье. Эдэ совхозуудта ураһалуурийн системэнүүдһээ газар нэгэ дахин ураһалгаад, хоёрдохёо ундалуулагдажа эхилээ.

Районой бусад совхозуудхабартаа газараа ураһалха түсэбее дүүргэхэ дүтэлэнхэй. Тэдэ майн 20-ной мэдээгээр район дотор газар ураһалха түсэб дүүргэгдээгүй байгаа. Эндэ өөрын шалтагаантай. Жэшээнь, Анаагай совхозой Зүүн-Хуурайн, Хужартын системэнүүдтэ ураһай хомор дээрэһээ газар ундалуулха даабари дүүргэгдээгүй. Бусад совхозуудта ураһай элбэг байгаашье һаа, зарим тэдыг эмхидхэлэй дутуу дунданууд һаад хээ.

Ураһ сасаха түхеэрэлгэнүүд мүнөө дээрээ муугаар хэрэглэгдэнэ. Район дотор ураһ сасадаг 34 түхеэрэлгэ бии аад, габшагай хоёр һарын туршада тэдэнэй оройдоол 6-ниинь хүдэлгэгдөө.

Баян ургаса абахын тула газараа хабар эртэнээ һайса ураһалха хэрэгтэй гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Эндэ түрүүшүүл жэшээ харуулна. Анаагай совхозой Р. П. Ситниковэй, А. П. Корнаковой звенонууд эмхитэйгээр ажаллана. Эдэнэр бүлүүр станцинуудай, ураһ сасадаг түхеэрэлгэнүүдэй хүсөөр Байсын-Эбэртэ 820 гектар сабшалан ураһаад байна. Үдын совхозой луговодууд В. Т. Мункуев, Ж. Э. Дагбаев гэгшэд яһала һайнаар хүдэлнэ. Майлада 200 гектар сабшалан даажа абаһан В. Т. Мункуевай 6 хүнһөө бүридэһэн лугомелиоративна отряд ехэ хүдэлмэри хээд байна. Сабшалангаа үндэһөөрнь һайжаруулха гээд, олон жэлэй ногоонуудые таряа, бүхы газартаа минеральна үтэгжүүлгэнүүдые оруулаа. Шүбэгэдэ Ж. Э. Дагбаевай звено һайнаар ажаллана. Тэдэнэр сабшалангаа нэгэ дахин ураһажа дүүргээд, хоёрдохёо ябуулна. Мүн лэ минеральна үтэгжүүлгэнүүд хэрэглэгдэ. Энэ жэлдэ гектар бүриһөө 21 центнер үбһэ абаха гэһэн түсэбее луговодууд үлүүлэн дүүргэхэ байха гэжэ һанагдана.

Район, республикаа дотороо суурхаһан луговодууд: Хасуурта, Хужартын совхозой — М. И. Шевченко, А. С. Иванов, Хүрбын совхозой — А. В. Литвиненко, В. П. Маслов, Хориин совхозой — Г. В. Булатов гэгшэдэй ажалые онсо тэмдэглэмээр. Мүнөө жэлдэ «Георгиевский» совхозой луговодууд Б. Р. Жалсанов, Ж. Д. Жалсараев яһала һайнаар хүдэлжэ байна.

Манай районой ажахынуудгабшагай хоёр һарын туршада тарыалан болон сабшалан дээрэ 50 мянган тонно органическа, 3317 тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, тэрэ тоодо ураһалагдадаг газартаа 17 мянга гаран тонно наг шэбхэ, 2660 тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые оруулаа. Бүхы совхозууд энэ талаар үгтэнэн даабаряа дүүргэз. Энэнь нёдондо жэлэйхиһэ нилээд үлүү болоно.

Район дотор сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ зорилготой бусад хүдэлмэри хэгдээ. Нилээд ехэ сабшалан шулуу шохойһоо сэбэрлэгдээ. 1639 гектар борнойлогдоо, 381 гектарай дэгнүүл сэбэрлэгдээ, 26 гидротехническэ түхеэрэлгэнүүд заһабарилагдаа.

Мүнөө жэлдэ районой ажалшад сабшалангай гектар бүриһөө 15,6 центнер үбһэ, олон жэлэй ногоо таригдаһан газарһаа — 30 центнер үбһэ абаха, корнеплодуудай гектар бүриһөө 200 центнер, картаабхын — 106 центнер ургаса хуряаха хараатай. Нуга сабшалан болон тарыалан дээрэ хабарай лугомелиоративна хүдэлмэри саг соонь, һайнаар үнгэргэнэнэй ашаар лэ эдэ бүгэдэ туйлагдаха байна.

Энэ талаар үнгэрһэн хоёр һарада горитой хүдэлмэри хэгдэ гээшэ. Гэбэшье энээгээрэ һанаагаа амарангүй, зунай һарануудта бүлүүр станцинуудаа, ураһ сасадаг түхеэрэлгэнүүдэз үдэр һүнигүй һайнаар хүдэлгэхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдохо байнабди. Районой түрүү луговодууд газараа 3—4 дахин ураһалхадаал баян ургаса абана бшуу даа.

О. АЛСАГАЕВА,
Хориин районой ураһуурийн системэнүүдэй управленийн агроном.

УКРАИНЫН ССР. Республикын нинслэл Киевтэ хүн зоной ажаһуухэ шэнэ кварталнууд олоор болоно. Эдэ шэнэ гэриүүдтэ ажаһуудаг хүн зоной үхибүүдтэ, эдир үетэндэ онсо анхарал хандуулха, тэдэнэй сүлөө сагаа аша үрэтэйгөөр үнгэргэхэ хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнэ. Русановка гэжэ райондо элдэб наһанай таба мянга гаран үхибүүд бии юм. Тэдэнэй дунда соёлой, спортивна хүдэлмэри эрхилхэ талаар микрорайоной гэр байра ашаглаха нэгэдэлэй коллектив ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Жэшээлхэдэ, «Русановец» гэжэ эдиршүүлэй клуб спортдо дуратайшуулые нэгэдүүлдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Русановка гэжэ микрорайоной гэр байра ашаглаха нэгэдэлэй (ЖЭО) эдэбхитэдэй заседани болжо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

«Бурводстрой» трестын Хурамхаанай П М К-гай үрэмдэгшэдэй бригада Уланхаанай совхозой Мунучо гэжэ газарта 100 метр гүнзэгы худаг Федор Иннокентьевич Хомоновой хүтэлбэрилдэг бригада мүнөө 60 метр газар үрэмдэн малтаад байна. Бригадын гэшүүд — дүршэлөөр баян үрэмдэгшэд Юрий Широкин, Юрий Басов, Валерий Чулочников, Сергей Самбаев гэгшэд халаанайнгаа норм ходо үлүүлнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1). Үрэмдэгшэдэй бригадир Ф. Н. Хомонов. 2). Мунучо гэжэ газарта үрэмдэлгэ хэгдэнэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЯМАР ХУБИЛАЛТА ОРУУЛАГДААБ?

Эгээл арбан хоёр жэлэй саана колхознигуудай Бүхэсоюзна гурбадугаар съезд дээрэ колхозой Жэшээтэ шэнэ Устав баталагдан абтаа һэн. Тиигэжэ манай орондо ленинскэ кооперативна түсэбэй батаар илан мандаһаниие, колхозно байгуулалтын шэнэ шатада хүгжэн гараһаниие дахин элитээр гэршэлэн харуулаа гээшэ.

Хүдөө нютагуудтамнай, тэрэ тоодо колхозуудта социальна болон экономическа түйлай ехэ хубилалтын болоһониинь шэнэ Устав соо батадхагдаа, мүн колхозуудай бэеэ дааһан эрхэ үргэдхэгдөө. Хүгжэнги социалис обществын байгуулагдаһан үе сагта колхозуудые саашадань үшөө түргэнөөр хүгжөөхэ, ажахыгаа өөнэдөө эрхилхэ эрхыень ехэ болгохо, колхозой демократиие бүри үндэр хэмжээндэ хүргэхэ, гэшүүдэйнь уялга болон эрхые улам үргэдхэн батадхаха тушаа асуудалнууд Жэшээтэ шэнэ Устав соо тодоор заагданхай.

«Хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриин индустриальна түхэлтэйгөөр эрхилэгдэдэг болохотой хамта колхозно таряашадай ажабайдалда гүнзэгы ехэ хубилалтанууд боложо байна... Хоёр янзын социалис зөөриин хоорондоо ойро дутэ бололго, колхознигуудайшье, мүн гүрэнэй предприятинуудайшье хабаадалсадаг ажахынууд хоорондын эмхидхэлнүүдэй хүгжэлтэ хүдөө тосхоной социальна бүридэлдэ шэнэ нүлөө үзүүлнэ» — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXVI съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ заагаа һэн.

Үнэхөөрөө, мүнөөнэй колхозууд алишье талаараа хүгжэнги, хүсэ ехэтэ техникээр зэбсэгжэһэн, экономикоороо баян, үйлэдбэриингөө хэмжээгээр томошье ажахынууд болонхой.

Жэшээ болгон, манай Буряадай республикын колхозуудые абаад үзээ. Манайда 54 колхоз тоологдоно. Тэдэнэй олонхинь ажахынгаа үйлэдбэриие амжалтатайгаар хүгжөөнэ, үргэдхэнэ, гэшүүдэйнгээ һуудал байдалые һаймаруулха, соёл болбосоролые дээшэлүүлхэ социальна асуудалнуудые һайнаар шиидхэнэ. Тусхайлбал, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз гансахан арбадахи табан жэлдэ үйлэдбэриин элдэб бариллануудта 2,2 миллион түхэригэй мүнгэ гаргашаһан байна. Ажахы ээнэдын мүнгэ зөөри, хүсөөр һаалиин хоёр комплекс, хонидые шахаха ехэ байра, хонидой 13 типовой хашаа, сенажай траншей, мууданан мал тэбээрүүлхэ байра, искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые барижа, ашаглалгада оруулаа.

Үйлэдбэриие шэнэ гуримаар эмхидхэжэ, ажалда түрүү онол арганууудые нэбтэрүүлэн, адуунь малай ашаг шэмэ дээшэлүүлээд, мяха, һү, нооһо гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргээ юм. Гүрэндэ хамта 21,9 мянган центнер мяхан, 53,9 мянган центнер һүн, 5436 центнер нооһон худалдагдаа.

Тосхон, һуринуудые болбосон түхэлтэй болгохо, иланганя ажаһуудалай, соёлой, хангалгын эмхинүүдэй барилга хэхэ тушаа колхоздо анхарал ехэ табигдана. Һүүлэй арбан жэлдэ Ноёхон тосхондо 140 һууритай хүүгэдэй сад-яслиин комбинат, албан захиргаанай байшан, АТС гэхэ мэтэ баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. 8 байратай нэгэ гэр, хоёр—хоёр байратай 30 гэр баригдаа. Мүнөө эндэ спортын залтай соёлой ехэ байшан баригдажа байнхай. Эдэ бүгэдын ашаар залуушуулай нютаг-һаа гаража, ондоо тээшээ ошохо ушар эрид үсөөрөө.

Бэшүүрэй районой «Победа» колхоз жэлһээ жэлдэ хүгжэн һалбаржа, экономикынгоо талаар улам хүсэтэй боложо байһан ажахы юм. Колхоз хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэб, даабаряа амжалтатайгаар дүүргэдэг, сэбэр ашаг олзо горитой оруулдаг. Тэдэн жэлдэ ганцахан хонин ажалһаа 150 мянган түхэригэй сэбэр олзо доход абаа. Эндэшье ажаһуудалай, соёл-гэгээрэлэй, хүн зоние хангалгын барилганууд олоор баригдана. Бүхы һалбаринуудаа тусхай цехүүд болгон эмхидхэжэ, үйлэдбэриин харилсаа, тоосоое чековэ гуримда оруулаа, ажахын тоосоо үргэнөөр нэбтэрүүлээ юм.

Республикымнай колхоз, совхозууд мүнөө бүхыдээ 9 мянган трактор, таряа хуряалгын 3 мянга гаран комбайн, ашаанай 3,8 мянган автомашина болон бусад олон онһон техникэ гүрэнһөө абанхай гээшэ. Машина техникэ, минеральна үтэгжүүлгэ гэхэ мэтэ жэл бүри ехээр үгтэдэг боложо байна.

Иигээд ерэхэдээ, мунөө колхоз бүхэндэ үйлэдбэриие улам үргэдхэхэ, ашаг үрэ ехэтэй болгохо, Жэшээтэ Уставые улам наринаар сахижа, колхозно демократиие эрхимээр бэелүүлхэ социально-экономическа эрхэ нүхэсэл, материально-техническэ бааза бии болонхой.

Колхозой Жэшээтэ шэнэ Уставай баталагдаһанһаа хойшо бүхы совет арадай, тэрэ тоодо колхозно таряашадай ажабайдалда тон ехэ түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэгүүдэй болоһониинь мэдээжэ. Коммунис партиин XXV, XXVI съезд боложо үнгэрөө, манай ороной Үндэһэн Хуули — шэнэ Конституци баталагдаа. Дэлхэйн ажалша арадуудай агуу-ехэ багша- В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ой тэмдэглэгдээ.

Шэнэ Үндэһэн Хуулиин хүсэндее ороод байхада, совет орон дотор хуули сахилгые гуримшуулха талаар, тэрэ тоодо колхозой Уставташье ехэ хубилалтанууд оруулагдаа. Тиимэһээ энээн тушаа тогтохо ушартай болоно.

Колхозуудай соведэй Бүхэсоюзна суглаан дээрэ СССР-эй шэнэ Конституцитай таараалдуулан, колхозой Жэшээтэ Уставта хубилалта, нэмэлтэ оруулагдаа һэн. Тэрэнь КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор баталагдаа юм.

Тусхайлбал, Устав соо урда тэрэнь «ниитын зөөри» гэжэ бэшэгдэнэн байгаа һаань, тэрэнь «социалис зөөри» гэнэн үгөөр һэлгэгдээ.

Тиихэдэ «Колхоз — ниитын түхэлтэй социалис ажахы байһан дээрэнээ хүгжэнги социализмын эрхэ байдалда хүдөөдэ үйлэдбэриин хүсэнүүдые саашадань хүгжөөхэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэ аргатай, колхозно демократиин үндэһөөр үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха, олониитэ колхознигуудай хубинь хэрэгые ниитын, бүгэдэ арадай аша туһатай зүбөөр холбохо байна. Колхоз — таряашадай коммунизмын һүргуули болоно» — гэжэ шэнээр бэшэгдээ.

Колхозуудай бэелүүлхэ зорилго тодорхойлгдоо, эрхэнь үргэдхэгдөө. Колхозой гэшүүн болохо гэжэ мэдүүлгэ барихан хүн хамтын суглаанай шиидхэбэриин абтатар гэшүүнэй эрхэтэй байха эзргэтэй. Жэшээтэ Уставай 4-дэхи пунктда нэмэлтэ оруулагдаа. Жэшээнь, колхозой

«МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН»
гэһэн конкурсдо ерэһэн очерк

ШУЛУУТАЙН АДУУШАН

Хүдөө нютагай тосхондохи айлай гэрнүүдэй түхэл эзэдэйнгээ шарайе, зан абариие ньнь һажаашаһан шэнгеэр юундэшьеб үзэгдэдэг. Тэрэнһээ байтагай анхаран һайнаар хараа һаа, тосхон бүридөө нютагайнгаа зоной байдал, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэжэ байдаг бэшэ аал?

Һаяхан лэ болотор Цыбикжап Шагдарович бидэ хоёрой гэрнүүд үйлсэ хүндэлэн зэргэлэнхэй һэн тула урда урдаһаа сонхонуудаараа, уни заланһаа зангуудаараа, һайн тамил хүршэнэрэй ёһоор, досоохи бодоянуудаа сүмэрэ харалсажа байһан шэнги агша һэн. Таримал мододтой могоооноор шэрдэгдэһэн сэсэрлиг дээгүүрээ гэрэйнь урагшаа хараһан хоёр сонхонуудые гэнтэ обёорходошни, эзэдэйнгээ һэргэлэн нюдэдэй шэнжэтэйгээр Доодо-Шулуутайнгаа дайда хаймедан байһан шэнгеэр үзэгдэхэ. Тиихэдэнь харасашни эжэлүүдгүй түрэл дайда руунь залагдажа, али талада адууниинь бэлшэнэ юм ааб гэһэн бодолдо эзэлэгдээд орхихош.

Эртэ үглөөгүүр Цыбикжап Шагдарвичай алаг эзэрдэеэ жолоохоонь хүтэлэнхэй, газаамнай ерэхыень сонхоороо харажархибаб. Хаяа хадажа һуудагшье һаа, хүршэтэйгээ ходо уулзадаггүй хадаа тэрэнтэй үглөөнэй сай дээрэ ходо ойрын һониние хөөрэлдэбэбди.

Цыбикжап Шагдарович Мижитов Загарайн районой «Дружба» совхоздо адуушаар хүдэлһөөр үнихэнэй юм. Энэ ажалдаа дүршэжэ, адуушан солоороо район соогоо нилээд мэдэжэ болонхой. Иимэл ажалтайл хадаа ходол хэзээ талаар, зун болмоосоор, ороой намар болотор адуутаяа хүбшэдэ байрладаг. Тиимэһээл тосхонойгоо үйлсэдэ алаг эзэрдээрээ ябахань ехэл үсөөн харагдадаг. Буриньше үсөөн, хаа яахана сайбер унгэтэй «Москвич» машинадаа һуунхай, районой түб гү, али хүршэ тосхоноо ошожо ябахань үзэгдэхэ.

—Монгол хүбүүн космосто гараад, нигдэжэ ябанал даа, —гэжэ тэрэ һониноойнгоо дэжэ, досоогоо ямар бэ даа, могэ һанал түрэнэн янзатай портэз ороһоор дуулгаба.

—Монгол арадней гайшмшаг ехэ хүгжэлтын алхам ходжэ байнал даа,—гэжэ хүршынгее үгэ дэмжэбэб. Тэрэнэйм түрэлхи һэргэлэн хасатай нюдэд соо нэгэл ахаануур удхатай бодолнууд ойн шэнги, намайе шарайшаини хараад:

—Зарим малшадайнгаа мотоциклаар тала гүбэ дэгүүдэ хони малаа тогтоодог болоходо, саг гээшэмнай хана байса хубилжал байна гэ. Һанадагнишье мүнөө болоходо, юунишье бэшэ гээшэл даа, — гэбэ.

Үгынь удха минии хүсэд ойлгожо ядаһаар байтар.

—Аяар тэрэ дээрэнээ бухы монголойнгоо талада ябаһан түмэн малнуудайнгаа бэлжэ ябахыень харахадань, тэрэ хүбүүндэ ямар һонин байгаа хөб? Монгол хүн хара дөөһөө эхилээд, адууһа мал адуулалсаһаар лэ үдэһэн байгаа ёһотой...

Малша нүхэрэйнгөө сэдьхэлыень хүлгүүлһэн юумэ һаял ойлгожо эхилбэ янзатайб. Замбуулинһаа космонаавтнуудай тарялаагай ургасын шэнжэ, ой тайгын байдал, газаа далайдахи загаһадай һүрэгүүдые харахадаа, ойн ехэ түймэрэйшье һүжэрхые обёорходоо, наашань гэрэнгы хөөрэлдөөнэйнгөө эхи табиба.

Яһадай адуушад унагадайнгаа хорин табан процентыень үбэлжэхыень үлөөгөөд, бэшыень мяханай түсэбтэ оруулдаг байһандань нүхэрни ехэл һайшаана. Тэдэ унагадай мииитэ шахуу мяхан байһыень намда ойлгуулхые оролдохо зуураа, эндэхи адуушадай тэрэ дүршэлыень хэрэглээ һаа, адуулгадагынь айхабтар ехэ удха шанартай байһаниинь сйлгосотой ха юм даа. Харин хэр үгһаа малша арадай хүбүүнэй замбуулинаар ниидэхэдэ, хүршэ адуушанайм сэдьхэлдэ шэнэ һонин бодолнууд түрөөл гээшэ ха.

—«Хэрээстэйхэн хээрэрэрэ хэтын холые зорие» гэжэ дуумнайшье мартагдаха боложо, «космическа ракетэзрэ» замбуулинай холые зорие» гэжэ хангюурдадег үе оро-болтой, — гэхэдэмни, Цыбикжаб шэгээ бага хубилгаи татажа, эдэ үгэнүүдтэмни дурагуйлхэнэн янзатай һууба.

«Морин агтаминай хойшо гаража, автомашина, оньһон техникын саг ерээ» гэбэл, энэ нүхэрни өөрынгөө хото хорёо руу шулуудуулһандал болодогынь мартаад байгаа бшууб. Дүтэшье жэшээлшэгүй юумэнүүд нэгэн удха һабагшаар энэ хүнэй сэдьхэл соонь мүнөө оронхой байһыень ойлгохогүй минии гэмэ.

Адуушан хүршэмни улам саашань удхалан дуугарна. Нёдондо Москвада болоһон Олимпийн наадан дээрэ орон дэлхэйн бэрхэ бэрхэ спортсменүүдэй мори һорилгоор мүрысэхыень хаража һуухадаа, сэдьхэлээ хүдэлгэн, һургаалда бэлээр ородог, адуу мал соогоо эгээл ухаансар амитад байһан тухайдань сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэһыень һанажа, мүнөө үгэдөө халаад, үнинһөөл досоонь ябаһан бодолоо хэлжэ эхилхэдэнь, шагнаад лэ һуубаб.

— Мүнөө сагтамнай машина, техникээр элбэг болоһон саг гээшэ ааб даа. Тиибэшье «морин эрдэни» гэжэ холо урда сагһаа хүндэлһэн унаамнай хэдынэйшье сагта маанадта хэрэгтэйл байха гэжэ һанадаг хүм,—гэзд аягатай сайгаашье мартажархиба. — Нёдондо адуушанай Бүхэсоюзна суглаанай Яхадта болоходо, би ошоһон хүм. Тэрэ суглаан дээрэ Москва, Новосибирскын ехэ эрдэмтэд хабаадалсажа, олон зүбшэлнүүдые хэлээ һэн, — гэжэ дэлхэдэ ехэ онзо оруулха байһыень хурга даран тодоруулна.

Тезд энэ дүршэл халан абахада юун хэрэгтэйб? Адуугаа хааха байра хорёотойл һаа, энэ асуудалай сүм шиидхэгдэхэ байһые хүршэмни мэдүүлнэ.

—Унагаяа эхэнэнь саг соонь амяарлажа шадахагүйһөө хохидоно ха юмбибди. Унагаяа хүхүүлжэ ябаһан гүүдни хабартаа ехэл турадаг. Тэдэниие амяарнь барижа, март, апрель соогуур эдэлүүлбэл, һубайрха гээшые мэдэхэгүй һэн. Түлыншье һайн байхая һааб даа, — гэжэ Цыбикжап Шагдаровичай хоолой шангахан болоно. — Тайгада зун, намартаа таргалһан морид үбэлдөө яахашьегүй, үбһэшье эдингүй ондо орохол ха юм. Гүүдтээ һанаагаа табихал байгаабди. Табан хошуун малайнгаа аха эзэ болохо «морин эрдэнидээ» бултадаа һанаагаа табижа, унага даагадаа олоор үрөэ болгодог гээшэ һаамнай, арад зондомнай хэды ехэ туһатай байхаб.

Нёдондо тэрэ адуун һүрэгэйнгөө гүүдһээ ерэн процент унага абажа, өөдэнь болгоо һэн. Мүнөөшье энэ дүнгөө түйлажа шадахал тухайдаа адуушан найдамтайгаар хэлэн һууба.

Малаа хааха хорёогүй малшан байха гээшэ бэрхэтэй. Адуумнай саг соогоо зоотехническэ, ветеринарна мэргэжэлтэдэй зүгһөө тэдхэмжэтэй байха ээргэтэйнь хэндэшье мэдэжэ шэнги. Тезд үнэнтэ байдал дээрээ тиимэ юумэнэй үгы шахуунь гомдолтой. «Адуунда дурагуй аад, арбинтада дуратай» гэһэн үгэ эндэ дурдажашье баһа ааб. Тиигэбэшье Цыбикжаб Шагдаровичай энэ хөөрөөө шагнажа һуухадаа, совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдэй урда, коммунистнуудай суглаан дээрэшье адуун һүрэгтөө һанаагаа табиха тухайда ходол хэлэдэгые ойндоо оруулнаб. Тиихэдээ тосхонһоо жара гаран модоной газарта, Улаан-Бургаасын хада хубшэ соо, орсэгүүдые хуряахын түлөө Баруун Германиин комитедэй түлөөлэгшэ И. Маске үгэ хэлэхэдээ, Сагаан байшангай тухиралга доро американ ракетэнүүдые ФРГ-гэй газар дээрэ байрлуулхые юролдодог правительствынгаа политикые эрид шууд буруушаана.

Ядерна дайнай аюулһаа арадуудые аршалан хамгаалхын тула, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тула мүнөөнэй уласхоорондын орёо байдалда Советскэ Союз өөһэдөөнь дүлдыдаһан бухы юумэ хэхэ юм гэжэ Эб найрамдал хамгааалдаг совет комитедэй делегацние хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Трухановский хэлэбэ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй найруулһан дурадхалнууд энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ.

Дайн дажарта эсэргүү эдлэб хүдэлөөнүүдэй, эмхинүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые эб найрамдалай тала баридаг бүхэдэлхэйн ниитэ нэгэн хүсэтэ хүдэлөөндэ нэгэдүүлхэ шухала гэжэ Англиин политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша лорд Ф. Брокуэй тэмдэглээ. Иимэ хүдэлөөн эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ шиидхэхы хубитаяа оруулха байна.

Европо түбнин энэ хубинс ядерна буу зэбсэгтүй нютаг болгохын түлөө хойто оронуудай арадуудай хүсэлэл оролдолгонуудаа саашадань эдэбхижүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай байна гэжэ Швециин риксдагай (парламентын) депутат, Европын хойто хубине ядерна буу зэбсэгтүй нютаг болгохын түлөө Швециин комитедэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Э. Ельмстрем мэдүүлбэ.

«1981 оной эб найрамдалай маршые» үнгэргэхэ талаар үүсхэлтэ бүлэгэй түлөөлэгшын мэдээсэлые конференцидэ хабаадагшад шанаад, һаншаан абаба. Энэ марш Копенгагенда эхилээд, Японой Хиросима болон Нагасаки хотонуудта американ атомна бомбонуудһаа хохидогшодой дурасхаалай үдэр Парижда олоной хабаадалгатай жагсаалаар дүүрэхэ байна.

АЖАЛШАДТА ТОДО ХАРЮУ ХЭРЭГТЭЙ

Ямаршье редакциин — областиин, районойшье һаа — хүдэлмэрилэгшэд үглөөгүүр ерэһэн почтотоёо танилсажа, эзлжээтэ үдэрөө уугтадаг ёһотой. Үншагшадай газетэдэ толилогдоһон ба толилогдоошьегүй бэшэгүүдээр тушаалта нюурнуудай эльгээһэн харюунууд тэрэнэй бага бэшэ хубине эзэлдэг. Тэрэ бэшэгүүдээр ямар хэмжээнэй абтаһан тухай мэдээсэлнүүд иланганя анхаралтайгаар уншагдадаг гээшэ. Юундэб гэхэдэ, газетын үгын сагаалса тудаһан шэнгеэр һанаһанда хүрэһыень тэрэ гэршэлнэ. Харин тиигэбэл, тэрэ ямар нэгэн хүндэ нүлөөлһэн, ямар нэгэн үйлэ хэрэгэй бүтэсэдэ туһалһан байха юм.

Кадрнуудые даалгагдаһан хэрэгтээ үндэр харюусалгатайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хэблэл эгээл эдэбхитэйгээр хабаададаг, ажал хүдэлмэридэ, ажабайдалда шэнэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгые дэмжэдэг, дутуу дунданууд ба муу муухай үзэгдэлнүүдтэй тэмсэдэг гээшэ. Сагай эрхэ байдалай эрилтэдэ тааралаһан материалнууд үргэн олоннитын һонирхолые халуунаар дайража, партийна органууд болон арадай депутадуудай Соведууд тэдэнээрнь тусхай шиидхэбэри абадаг, ажалша коллективүүдэй суглаануудаа дээрэ зүбшэн хэлсэдэг байна. Шүүмжэлхы гү, али ямар нэгэн асуудал шиидхэхэ зорилготой материалаар ямар хэмжээнэй абтаһан тухай уншагша газетын лэ хуудаһаа мэдэхэ эргэтэй.

Гэхэтэй хамта табигдаһан асуудалые ёһотоор шиидхэһэн тухай хургааараашье дүнгэжэ абаха баримта, тобшололгүй, «Хэмжээн абтаа», «Харагдажа үзэгдөө», «Анхаралда абтаа» гэхэ мэтэ хубхай хооһон үгэнүүдтэй харюунуудай редакцида зариндаа ерэдэгынь халагламаар байдаг. Тэдэнэй хажуугаар амандаа уһа балгаһандал, дуугайхан һуудагуудшье дайралдадаг. Харин энэ үедэнь бэшэг, гомдол, мэдээсэлнүүдэй авторнуудай тэсэжэ ядан, харюу хүлеэжэ байхада, хоорондоо сааһаар шэдэлсэжэ, «намһаа холуур, нараннаа наагуур» гэдэгтэл бэе бэедээ хаялсан, харюу үгэхын тулада зорюута шахуу унжагайруулдагшье тушаалтад дайралдадаг.

Редакциин хандалгаар ямар хэмжээнэй абтаһан тухай мэдээсэхын орондо зариманай хараалгадаһан хэмжээнүүдэй список, суглаанай протокол, шалгалтын акт болон редакцида оройдоошье хэрэгүй бусад документнүүдые эльгээхэшье ушар дайралдадаг. Газетын редакцинууд директивэ гаргадаг органууд бэшэ, эдэ документнүүдые хаража, тэдэнэр заабари үгэхэ үялгатай бэшэ юм. Газетэ — хэблэлэй орган, тиимэһээ хэблэлэн материалаараа харюу абажа, ямар хэмжээнэй абтаһан тухай үргэн олон уншагшадта дуулгаха үүргэтэй.

Үнгэрһэн жэл соо манай редакци хэмжээнэй абтахын тулада 61 бэшэгээр тушаалта нюурнуудта хандаад, тон хахадтань лэ харюу абаһан байна. Редакцинууд дары харюу абахын түлөө даншье һаа «мартамхай» хүтэлбэрилэгшэдтэ һануулга эльгээдэг заншалтай юм.

Һаяхан бидэ Захааминай районой түб больницын ахамад врачай орлогшо А. Бакшееваһаа январиин 3-да толилогдоһон статьягай мүрөөр харюу абаһан байнабди. Нүхэр Бакшеева харюу дотороо газетэдэ сэхэ хабаатай бэшэ баримтануудые тооложо, шашаг шарьяа болгоно. Тэндэ зэмэтэй фельдшер 6-дахи классай һүрагша хоёрые нюурдалдуулһанаа (үшөө тингэжэ болохо юм һаань), эхэ, эсэгын үхибүүтэй тухирные тоолохо ушар үлүү гэжэ һанагдана.

1980 оной октябриин 29-дэ «Хубини жигули хурдан гэзд...» гэһэн фельетоноор Улаан-Удын Железнодорожно районой прокурорто хандагдаһан байгаа. Һануулга абаһанай һүүлээр тэрэ редакцида харюусаа болоходоо, Прибайкалиин районой прокурор Г. Шагдуровта хандахые гуйгаа һэн. Тэрэ статьягаар ямар хэмжээнэй абтаһаниинь мүнөө болотор дуулдаагүй байна. Тиимэһээ Прибайкалиин прокуратура тэрэ уголовно хэрэгэйнгээ заха үзүүртэ хүрөөдүй гээшэ гэжэ багсаамжалха ушартай бологдоно.

Газетымнай хуудаһануудта бусадһаа оло дахин шүүмжэлүүлһэн аад, харюу үгэхэдөө хашан хүтэлбэрилэгшэдтэй районуудай тоодо Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Загарайн районуудые онсо дүрдамаар ха. Жэшээлхэдэ, арадай депутадуудай Хэжэнгын райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ю. Алексеевэй нэрэ дээрэ ябуулагдаһан хэдэн хандалгада харюу абтаагүй байһаар. Энэ таларр нүхэр Алексеев юун гэжэ бододог ааб?

Уншагша газетэдэ хандахадаа, тэрээнһээ түргэн бүтээсэтэй туһаламжа хүлеэнэ. Харин тэрэнь хэмжээ абаха ёһотой тушаалта нюурнуудай эзмээр хэдэн һара, жэлшье баригдахала һанадагынь гэмшэлтэй. Харин гомдолнуудые хаража үзэхэдэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1980 оной мартын 4-нэй «Эрхэтэй дурадхал, мэдүүлгэ ба гомдолнуудые хараха ёһо гурим тухай» Указ баримталагдаха зэргэтэй. Тэрэнэй ёһоор, мэдүүлгэ болон гомдолнууд орохоо сагһаа хойшо нэгэ һарын хугасаа соо харагдажа үзэгдэхэ ёһотой. Хэрбээ тэдэнэй үндэһөөр нэмэлтэ шэнжэлгэ, шалгалта гэхэ мэтын шухала байгаа һаань, тусхай эмхи зургаанай хүтэлбэрилэгшэ гү, али тэрэнэй орлогшо үшөө нэгэ һараар болзорыень һунаажа болохо юм. Тиихэдээ энээн тухайдаа бэшэгэй авторта заабол дуулгаха. Харин шалгалтын хэрэггүй байбал, 15 үдэрһөө үнгэргэнгүй харюу үгэхэ уялгатай.

Зарим хүтэлбэрилэгшэдэй «зузаан арһые» газетын һануулгануудшье дабадаггүй. Хэблэлэй үрэ нүлөөнэй ехэ байхын түлөө ходоодоо ороддохо үүргэтэй партийна органууд энэ талаар хэмжээ абаха ёһотой бшуу.

Хэблэлэй нүлөөе ашаг үрэтэй болгохо асуудал партиин гол анхаралда хэзээдэшье байһан. 1919 ондо болоһон партиин VIII съездын резолюци дотор бэшэгдэнэниие эндэ һануулхада үлүү бэшэ ха. «Ажал ябуулга тухайнь хэблэл соо хэлэгдэнэн нюурнууд ба эмхи зургаануудаа заһагдаһан дутуу дунданууд ба алдуунууд тухайгаа тон богони болзор соо... мэдүүлхэ ёһотой». Эдэ үгэнүүд мүнөөшье удха шанараа алдаагүйл. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудай талаар ябуулагдадаг хүдэлмэрине саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» партиин Центральна Комитедэй һаяхан абаһан тогтоол энээниие үшөө дахин гэршэлнэ.

Толилһон бэшэгүүдтээ редакци харюу хүлеэхэдээ, тэдэндээ гансал олоной анхарал татана бэшэ. Энэнь ниитэ-политическэ үүнэгы удха шанартай. Тэрээгээр олондо мэдүүлхэ гэһэн ленинскэ ёһо бэелүүлэгдэнэ, ниитын һанамжа хараада абтана. Толилогдоһон гү, али толилогдоошьегүй бэшэгэй мүрөөр газетэдэ харюу үгэһэн тусхайта нюур бүхэн энээн тухай һанаха ёһотой.

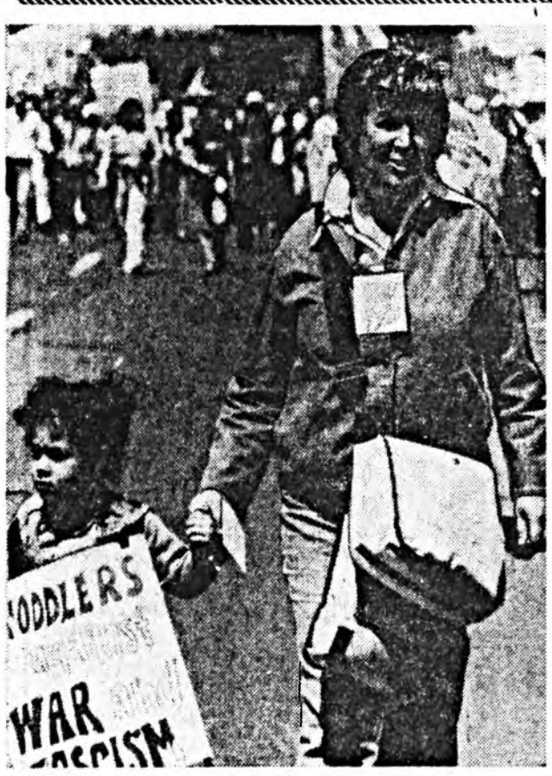

Америкын Холбоото Штадуудай түрүү үзэлтэй олоннитэ дайнай аюулые буруушаана, ядерна зэбсэг үйлэдбэрилгые болюулха эрилтэ табина, эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхаар тэмсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: негр яһанай энэ бишыхан басаган сэхэшүүлтэй хамта Вашингтондо болоһон буруушаалай жагсаалда гаража, дайнай аюулые усадхаха, үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэс табиха тухай эрилтэ хэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

КОНФЕРЕНЦИ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛНЭ

СТОКГОЛЬМ. Европодо буу зэбсэг бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө уласхоорондын конференци эндэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлнээр. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар ябуулагдажа байдаг элдэб хүдэлөөнүүдэй ажал ябуулгын дүй дүршэлөө халан абалсаһан, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө, эб найрамдалай түлөө хамтын тэмсэлдэ бэлдэхэ арга боломожнуудые тэрээндэ хаба-адагшад зүбшэн хэлсэнэ.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые Баруун Европодо тодхон табихые һэдэдэг Вашингтоной, НАТО-гай сэрэгэйхидэй аюулта түсэбүүдые буруу һүргэхэ гэһэн зорилгодо ехэ анхарал хандуулагдана.

Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын гүрэнүүдэй газар дайда дээрэ тодхон табижа, ракетно-ядерна хүсые үргэдхэхэ талаар США-гай болон НАТО-гай һанаашалганууд эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ аюултай байна гэжэ «Нейтронно бомбые үгы хэхэ!» гэһэн Голландиин хүдэлөөнэй түлөөлэгшэ И. Спиер тэмдэглээ.

Эдэ түсэбүүд Баруун Европые сагаалса мэтэ оолгохо гэһэн аюулта хойшолонгуудтай байна гэжэ Италиин сенатор Нино Пасти мэдүүлбэ. США өөһэдынгөө аша туһые нэн түрүүн Европын арадуудай аша туһаар туйлахые оролдоно гэжэ хэлээ.

Эб найрамдалай, харилсаа холбооной ба буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө Баруун Германиин комитедэй түлөөлэгшэ И. Маске үгэ хэлэхэдээ, Сагаан байшангай тухиралга доро американ ракетэнүүдые ФРГ-гэй газар дээрэ байрлуулхые юролдодог правительствынгаа политикые эрид шууд буруушаана.

Ядерна дайнай аюулһаа арадуудые аршалан хамгаалхын тула, дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тула мүнөөнэй уласхоорондын орёо байдалда Советскэ Союз өөһэдөөнь дүлдыдаһан бухы юумэ хэхэ юм гэжэ Эб найрамдал хамгааалдаг совет комитедэй делегацние хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Г. Трухановский хэлэбэ. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй найруулһан дурадхалнууд энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ.

Дайн дажарта эсэргүү эдлэб хүдэлөөнүүдэй, эмхинүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые эб найрамдалай тала баридаг бүхэдэлхэйн ниитэ нэгэн хүсэтэ хүдэлөөндэ нэгэдүүлхэ шухала гэжэ Англиин политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша лорд Ф. Брокуэй тэмдэглээ. Иимэ хүдэлөөн эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ шиидхэхы хубитаяа оруулха байна.

Европо түбнин энэ хубинс ядерна буу зэбсэгтүй нютаг болгохын түлөө хойто оронуудай арадуудай хүсэлэл оролдолгонуудаа саашадань эдэбхижүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай байна гэжэ Швециин риксдагай (парламентын) депутат, Европын хойто хубине ядерна буу зэбсэгтүй нютаг болгохын түлөө Швециин комитедэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Э. Ельмстрем мэдүүлбэ.

«1981 оной эб найрамдалай маршые» үнгэргэхэ талаар үүсхэлтэ бүлэгэй түлөөлэгшын мэдээсэлые конференцидэ хабаадагшад шанаад, һаншаан абаба. Энэ марш Копенгагенда эхилээд, Японой Хиросима болон Нагасаки хотонуудта американ атомна бомбонуудһаа хохидогшодой дурасхаалай үдэр Парижда олоной хабаадалгатай жагсаалаар дүүрэхэ байна.

СДПФ-гэй СЪЕЗД ДҮҮРЭБЭ

ПОРИ. Финляндиин социал-демократическа партиин XXXII съезд эндэ дүүрэбэ. 370 делегат, мүн олон тоото айлшад тэрээндэ хабаадаһан байна.

СДПФ-гэй түрүүлэгшэ К. Сорсын хэһэн политическэ байдал тухай элидхэлые, СДПФ-гэй ба партиин парламентска бүлэглэлэй ажал ябуулга тухай тоосоонуудые съезд зүбшэн хэлсээд, СДПФ-гэй шэнэ программые бэлдэхэ тухай шиидхэбэрие баталан ababa.

Партиин гадаадын политическэ документые съездын делегадууд һайшаагаа.. Партиин хүтэлбэрилхы органуудые съезд һунгаба.

Съезд дээрэ К. Сорса СДПФ-гэй түрүүлэгшээр дахинаа нэгэн һаналтайгаар һунгагдаа.

ҮГЭСӨӨН ЭЛИРҮҮЛЭГДЭЭ

МАНИЛА. Ороной хүтэлбэриин гэшүүдые, тэрэ тоодо президент Ф. Маркосые алаха зорилготой үгэсөөнэй элирүүлэгдэһэн тухай Филиппиныи засагаархид соносхобо. Тусхай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, энэ үгэсөөн хилын саанаһаа, нэн түрүүн США-һаа эхигэй байна. Правительствада эсэргүү хархис буржуазна бүлэглэлнүүд США-да байрлахай. Хүн зоннне мүрдэн харшалжа, орон доторхи байдалые тогтууритай бэшэ болгохо, июнийн 16-да зарлагдаһан президентын һунгалтые буруу һүргэхэ зорилготой байгаа.

Үгэсөө хэхэ һанаашалгатай ябаабди гэжэ нинслэлэй округто баригдаһан бүлэг хүнүүд сэхэ мэдэрбэ гэжэ мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Засагаархид Манилын оршондо тэһөрдэг бодостой, һүйдхэлтэ литературатай нюуса газар олдоо гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

ПОРП-ын ЦК-гай ПЛЕНУМ ТУХАЙ

ВАРШАВА. ПАП агентствын мэдээсэһэнэй еноор, Польшын Нэгдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай XI пленумые июнийн 9-дэ зарлаха гэһэн шиидхэбэри ПОРП-ын ЦК-гай Политюро абаоа. Орон доторхи мүнөөнэй байдалай, партиин онсо яаралтай IX съездэ бэлэдхэлэй асуудалнууд зүүлэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

К. ВАЛЬДХАЙМ ЯПОНДО

ТОКИО. ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм Япондо ерэбэ. Тэрэ Японой премьер-министр Д. Судзукитай, гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Сонодотой уулзажа, уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ООН-ой дүүргэдэг үүргэ тухай тэдэнтэй һанамжануудаа хэлсэхэ байна.

ХАРАТА МУУХАЙ ЯБУУЛГА

БАГДАД. Ирагай ядерна объектнүүдтэ сохилто хэхэ зорилготойгоор Израилиин самоледууд июнийн 7-до нютагай сагаар 18 час 37 минутада Багдадта добтолбо гэзд Ирагай Революционно командованнин Советэй июниин 8-да эндэ дамжуулагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Добтолгын хойшолонгууд, ядерна комплексын хэр һандаргадаһан тухай мэдүүлгэ дотор мэдээсэгдэнэгүй.

ВАШИНГТОН. США-гай үүрэнэй департамент мэдүүлгэ толилуулба. Ирагай атомна реакторта добтолһоң тухайгаа Израиль үсэгэлдэр Р. Рейганэй захиргаанда мэдээсэнэн байгаа гэзд тэрээн дотор хэлэгдэнэ. Абтаһан баримтануудай ёһоор, Холбооото Штадуудай худалдаһан самоледуудые Израиль Ирагта добтолхын тула хэрэглээ гэжэ үүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Д. Фишер заба.

Ирагта Израилиин агаарһаа добтолго тухай президент Р. Рейган мэдэжэ байгаа гэзд Сагаан байшангай пресс-секретариин орлогшо Л. Спикс баталба.

НЬЮ-ЙОРК. Ирагай ядерна объектнүүдтэ Израилиин агаарай-сэрэгэй, хүсэнүүдэй эрлиг муухайгаар добтолһон тухай мэдээсэлые ООН-до һанаагаа зобонгёор угтаба. Энэ добтолго тухай мэдээсэлые дуулахадаа, ООН-ой Генеральна секретарь сэдьхэлээ ехээр хүдэлөө гэжэ К. Вальдхаймай тусхай түлөөлэгшэ журналистнуудта мэдүүлнэн байна.

Социализм ОРОНУУДААР

ҺУНГАЛТЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

БЕРЛИН. Хеннингсдорф хотодохи заводой металлургнууд социализ уялгынгаа ёһоор байгша он дотор түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн таргаха буладайнгаа гурбанай хоёр хубине июнийн 14 болотор — ГДР-эй Арадай палатада ба депутадуудай окружной суглаанай һунгалтын үдэр хүрэтэр хайлуулхаар зоригжоод, эрхим амжалта тулана. Үүрэнэй засагай органуудта өөһэдынгөө кандидадуудые дэбжүүлхэ зуураа, энэ коллективэй гарга-һан үүсхэл республика дотороо үргэнөөр дэмжэгдэнэ.

Хеннингсдорфдохи завод — ГДР-эй металлургическа предприятинуудай эгээл томонуудайнь нэгэн юм. Тэрэнэй хүдэлмэриин эршэлээ арадай ажахын бусад һалбаринуудай үгжэлтэ сэхэ дулдыдадаг гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй. Тиимэһээ заводой үйлэдбэриинь хүсэн саг үргэлжэ үргэдхэгдэнэ, шэнэ цехүүд оодхоогдоно, хуушарагшадынь шэнэлэн һельбэгдэнэ. Мүн энэ предприятида оулад хайлуулагшадай ажалые хүнгэдхэхэ, бүтээсьень дээшэлүүлхэ зорилгоор үргэн харааһан программа бэелүүлэгдэнэ.

ГАНХАМШАГТА ҮИЛЭ ХЭРЭГҮҮД

БУХАРЕСТ. Питешти хотын автозаводой коллектив эдэ үдэрнүүдтэ хоёр ганхамшагта үилэ хэрэгые баяр ёпололой оршон байдалда тэмдэглэбэ. Нэгэдэлинь — «Дачия» тухэлэй 630 мянгадахи автомобиль үйлэдэрилэгдэн гараба. Хоёрдохинь тэхэдэ, Румынидэ оутээгдэһэн эгээн түрүүшын хүнгэн машина эгээл арбан гурван жэлэй саана энэ заводои үүдээр гараһан түүхэтэй. Эдэ жэлнүүдэй туршада Питешти хотын автозавод республикын машина оутээлгын промышленностиин эгээн томо предприятинуудай нэгэн боложо тодорбо ошуу. Мүнөө эндэ «Дачия-1300» тухэлэй автомобильһаа гадна, тэрэнэй үшөө зургаан янза үйлэдбэрилэгдэдэг юм. Эгээл һүүлшынь модель болохо «Дачия-1310» түлишэ багаар гаргашалдагаараа, жолоодоходо хүнгөөрөө, нарижуулан һайжаруулагдаһаараа онсо шалгардаг.

НЕФТЬ БУИЛУУЛХА ЗАВОД БАРИГДАНА

ГАВАНА. Сьенфуэгос хотын оршондо Кубын байгша табан жэлэй эгээн томо барилгануудай нэгэн эхилэнхэй. Жэл соо зургаан миллион шахуу тоино нефть буйлуулха аргатай шэнэ завод Советскэ Союзай техническэ туһаламжын ашаар эндэ бодхоогдожо байна ошуу. Эды шэнээн хэмжээнэй нефть мүнөө үедэ Эрхэ сүлөөгэй арал дээрэ бүхыдөө буйлуулагдана гэжэ тэмдэглээ һаа, шэнэ заводой удха шанар эли болохо байха. Үйлэдбэриинь эндэ сүм оньһожоруулагдаха, мүн оршон байгаалие бузарлуулхагүйн тула тусхай оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо юм.

Проектынгээ ёһоор, Сьенфуэгос шадар шэнэ хүүргэ, түмэр харгын һалаа, водохранилищи, тэрэшэлэн нефть буулгаха, ашаалха түхеэрэлгэнүүд бариглаха байна.

Энэ завод республикын залуушуулай габшагай барилга гэжэ соносхогдоод, Кубын залуу коммунистнуудай холбооной тусхай хинэлта доро абтанхай юм.

БАРАЙГАР ХУРЯАЛГА ТҮЛЭГТӨӨ

ХАНОЙ. Меконг мүрэнэй һалаануудай, тэрээн шадар малтагдаһан һубагуудай эрьеэр эдэ удэрнүүдтэ нэгэдэнэн «Бэлэдхэлэй пункт» гэһэн гаршагтай пристаньнуудта үдэр бүри хэдэн мянган сампан-онгосонууд ерэжэ, мэшээгтэй барайгарнуудые буулгана. Урда Вьетнамай эгээн томо мүрэнэй эрье шадарай уһалагдадаг полинууд дээрэ барайгарай энэ хабарай баян ургасын хуряалга түлэг дундаа ябажа оайна.

Һүүлэй үедэ Меконг мүрэнэй, тэрэнэй һаба шадарай районуудай таряашад үндэр һайн ургаса абажа амжана гэзд тэмдэглэлтэй. Мэргэжэлтэдэй тооложо гарганаһай ёһоор, нёдондо жэлэй энэ үеынхиһээ хахад миллион тоннноор ехэ ургаса абтаха хараатай.

Вьетнамай Коммунис парти саашадаа энэ райондо барайгарай ургасые үшөө дээшэлүүлхэ зорилготоногоор ехэ түсэбүүдые зохёоһон, хэмжээ ябуулгануудай түсхай программа баталан абаһан байна. Тиихын тула нэн түрүүн гүрэнэй зүгһөө барайгар бэлэдхэхэ хүдэлмэриие шадамараар эмхидхэхэ, СРВ-гэй бусад районуудта саг соонь ашаалан абаашаха хэрэгтэй бшуу.

Дулаатэ жэлнуудэй баатарнууд

ТЭМСЭЛЭЭР ОЛДОҺОН ЗОЛ ЖАРГАЛ

Буда Шагдурович Гармаев манай нютагай эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм. Үниинһөө хойшо энэ хуниие мэдэдэг, үдэр бүхэндэ шахуу уулзадагшье һаа, һонирхолтой намтартай хүн гэжэ тухайлдаггүй һэм.

Нютагтаа ерээдүйнгөө мэргэжэлээр практика гараха үедэмни түрүүшын колхоз байгуулагшад тухай мэдээсэл суглуулжа бэшээд, һургуулиингаа музейдэ тушааха гэһэн даабари үгтэбэ. Буда Шагдурович намайе халуунаар угтаад, ажал хэрэгүүдээрни, һуралсалаарни һонирхобо. Аажам намдуугаар, тодорхойгоор табигдаһан асуудалнуудтань харюусаха зуурамни, туһатай зүбшэл, заабари үгэлсэнэ. Эдэ захяануудынь анхаралтайгаар шагнахадаа, ямар энэрхы дулаан сэдьхэлтэй хүн гэшэбэ гэжэ бодомжолхоор байгаа һэн. Ерэһэн хэрэг тухайгаа дуулгахадам, тэрэ ехэ баяртангаар зүбшөөжэ, хамтын ажахы байгуулгын ҳалуун хаһа тухай хөөрөөгөө эхилээ бэлэй.

Буурад сагаан толгойтой, 70-най дабаа холо дабажа гараһан энэ хүнэй ажабайдал тухай удаан бодомжолбоб.

...Аяар холын тэрэ хүндэ хүшэр үе сагые дахинаа үзэһэн мэтээр ухаандаа һэргээн, ухашалан байжа хөөрэбэ. Тинхэдээ бүри 1930 ондо партида ороһон ушарынь гү, али үбэлэй янгинама хүйтэндэ колхоз тогтоолсожо ябаһаниинь, үгышье һаа, дайн байлдаанай зураглалнууд нюдэндэнь харагдажа байгаал...

Б. Гармаев Захааминай районой Далахай нютагта 1907 ондо түрэһэн намтартай. 1930 ондо партиин гэшүүндэ кандидат боложо абтаһан. Тэрэ үедэ Санагын партийна ячейкэ долоон хүнһөө бүридэдэг байгаа. Хэнэйшье мэдэһээр, харюусалгатай тэрэ сагта партида орохо гээшэ тон хүндэтэй, харюусалгатайшье хэрэг бэлэй. Түүхэдэ мүнхэрэн ороһон тэрэ үедэ хамтын ажахынуудые байгуулалсажа, хүн зоной дунда гэгээрэл болбосоролой хүдэлмэри ябуулха, нюдарган баяшуултай тэмсэхэ хэрэгтэй байгаа. 1931 оной эхсэр Хойто-Хабарзаан гэжэ газарта эгээл түрүүшын хамтын ажахы байгуулагдаһан юм. Эндэ нютагай үгытэйшүүл эмхи гуримтайгаар сугларжа, бии байгаа зөөриеэ хамтадхаад, шэнэ ажабайдалай арюун замаар урагшаа дабшаа бэлэй. Иигэжэ «Улаан-Туяа» гэжэ хамтын ажахы тогтоогдоһон түүхэтэй. Машина, техникын үгы барга тэрэ сагта бүхы ажалаа гараараа хэдэг, үбһээ гар хажуураар сабшажа хуряадаг, мори тэргээр зөөдэг һэн. Буда Шагдурович тон бэрхэ эмхидхэлшэн байһанаа харуулаа. Тэрэ нютагай хүн зоной дунда ойлгуулажыын хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулжа, ленинскэ партиин уряануудай удха шанарые олониитэдэ үнэн зүбөөр тайлбарилдаг һэн. Тиин бусаһаа таһарагшадые бээ тээшээ татажа, колхоз байгуулгада хабаадуулха зорилготойгоор хүдөө нютагуудаар ябадаг, үмсынгөө ажалые урдаа хараад лэ һуудаг хүнүүдтэй хөөрэлдөө эмхидхэдэг һэн. Сахир, Михайловка ба Зэдэһээ, Улаан-Удэ хотоһоо болон Билюутай станциһаа Утаата-Далахайда колхозой ажалда хэрэгтэй хэрэгсэлнүүд — 20 плуг, 12 борной, һүнэй 12 сепаратор, гэр тойронгой бусад зүйлнүүд, аяга амһарта асарагдаһан юм. Энэ ушар хадаа хүнүүдэй колхоздо оролгодо һайн нүлөө үзүүлээ һэн. Уданшьегүй «Улаан-Туяа» ажахы үргэдхэгдэжэ, «Первомай» гэжэ нэрлэгдээ һэн. Энэ колхоз 55 үрхэтэ айлһаа бүридэжэ, 320 үхэртэй, 410 хонитой, 230 адуутай, 20 тэргэтэй, 40 шаргатай, 2 морин анзаһатай байгаа. Энэ горитой хүдэлмэридэ ажалай ветеран Гармаевай хубита тон ехэ байгаа гээд сэхэ баталмаар. Хүн зониие урмашуулха, хамтынгаа ажал урагшатай ябуулха, сагай уларилай таатай байдалые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ тон шухала байгаа. Түнхэн нютагһаа эндэ хүдэлхөөр ерэһэн Цыретор Сосоров ажахын хүргэлтэдэ ехэ габьяатай байгаа. Тиин гектар бурийөө 7—8 центнер ургаса хуряажа, хүн зондоо ороһоо тарыа ажалта үдэртэнь хубаһаан ушар дэмбэрэлтэй бэлэй. Тиин колхоздо ороогүй байһан зондо энэ ехэ һайн жэшэ боложо, үмсэ байһан зон колхоздо орохо гуйлтануудые олоор үгэжэ эхилээ һэм.

Иигэжэ шэнэ ажабайдалай шэнжын бүри тодоор обөорогдожо байхада, залуу нанһанайнгаа залин соо ябаһан Буда Гармаев сэдьхэлдээ тон лэ урма баяртай һэн. Тиин байтарнь хоёр бишыхан ажахы нэгэдэжэ, Улаан-Далахай колхоз болгодоһон юм. Энэ үедэ Буда Шагдурович избач-пропагандистаар хүдэлжэ, үзэг бэшэтэ зонние һургадаг һэн. Наһажаал хүнүүд залуушуулшье эрдэм гэгээрэл тэшэ тэгүүлдэг байгаа. Мүльһэтэ гэжэ газарта Тарба Очиров, Далахайда Доржи Цыренов, Утаатада Сандап Цыденов гэгшэд гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулдаг һэн. Түрүүшээр монгол үзэг бэшэгтэ һургажа, һүүлээрнь 1932 онһоо шэнэ лата үзэгтэ һургажа захалаа. Ном, саарһанай хомор байһаниинь мэдээжэ.

— Эртэ үүрээр бодоод лэ үдэшын бүрэнхы болотор ябагдадаг һэн. Ажалнайш даа захадань хүрэшэгүй ехэ байгаа. Адууһа малдаа үбһэ тэжээл бэлдэхэ гээшэ тон хүндэ һэн. Гансал Далахайда 17—18 мянган центнер хүрэтэр үбһэ гараараа сабшажа абадаг байгаабди. — гэжэ Буда Шагдурович мүнөө дурсадаг.

Гэхэ зуура ажалай баян намтартай энэ хүнэй дайшалхы зам тухайнь хэлэлтэй. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуучехэ дайнда хабаадаха үедөөшье партийна ажалаа орхёогүй, взводгоо партийна организацин секретаряар ябаһан юм. Гармаев 1941 оной сентябрьда дайлалдажа байгаа фронт эльгээгдэжэ, октябрь соо Москва хотые хамгаалгын байлдаануудта хабаадаһан намтартай. Дайшалхы габьяа гаргаһанайнгаа түлөө хэдэн медаляар шагнагдаа. Москвааһаа Тула хүрэтэр дайшалхы замынь үргэлжэлөөд. Тула шадар тон хүндөөр шархатаһан байна. Тиин госпитальдо хэбтэжэ эмшэлүүлһэн, III группын инвалид болобо гэжэ врачнууд мэдэрһэн байна. Гэртээ табигдаад, партиин райкомдо инструкторраар, таһагые даагшаар ажаллаһан, һүүлээрнь 1948 онһоо 1956 он хүрэтэр Улаан-Далахай колхозой түрүүлэгшэр хүдэлхэ зуураа, ажахыгаа саапань хүгжөөлсэһэн юм.

Һүүлээрнь арбан жэлэй туршада (1956—1966) Утаата-Далахайн сомоной Советтэ хүдэлһэн гээшэ. Хуушанай коммунист энэшье ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандаа.

1961 ондо Буда Шагдурович наһанайнгаа амаралтада гаража, нютагай тусхайта пенсионер болоо һэн. Теэд наһан соогоо олоной дунда ябажа һураһан энэ хүмнай гараа хабсараад, гэртээ һуужа шадаагүй. Хорёод жэлэй туршада холын фермэ, үүртэнүүдтэ газетэ, журналнуудые хүргэхэ, тарааха зуураа, лекци, элидхэлнүүдые уншадаг һэн. Илангала зунай сагта тэрэ тон сүлөөгүй байдаг, үбһэшэдтэ шэнэ һонинние саг болзортонь хүргэхэ гэжэ ороддодог. Үндэр наһатан мүн лэ үбһэ хуряалгада хамһалсадаг бэлэй. Энэ жэлдэ партиин XXVI съездые угтуулан, 48 центнер үбһэ ногоо сабшажа, совхоздоо тушааһан байна, Ажалай, дайнай ветеран, коммунист, агитатор Буда Шагдурович Гармаев өөрынгөө гараар байгуулалсаһан арюун һайхан ажабайдалаараа сэдьхэлээ хананги, амгалан тайбан байдал алтан дэлхэй дээрэмнай хэзээ мүнхэдэ мандан байг лэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг хүн юм.

Х. ДОРЖИЕВА,
БГПИ-гэй 345-дахи группын студентка.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Ш. Гармаев.

ҺОНИРХОН ХАРАГТЫ

Республикымнай кинотеатрнуудта июнь һара соо түүхэтэ-революционно, ушаралташье, манай үеын хүнүүдтэ зорюулагдаһаншье фильмүүд харуулагдаа.

Байгал-Амарай түмэр замые барилга совет хүнүүдэй гол анхаралда байһаар. Москвагай кинематографистнууд ороноймнай түүхын энэ гайхамшаг үйлэ хэрэгтэ- **«Такие же, как мы!»** гэһэн кинофильм зорюулба. Энэ барилга хэтэ мүнхын нойроор нойрсожо байһан Зүүн-Сибириин гүн тайгые һэрюулжэ, тэндэ баатарлигаар хүдэлжэ байһан совет залуушуулай эршэ зориг, абари зан харуулна.

СМП-гэй начальник, залуу барилгашан Крылов (актёр А. Збруев) фильмын гүйсэдхэхэ гол нюур болоно. Тэрэнэй образ миин лэ нэгэ үдэрэй бэшэ, харин ерээдүйншье хүтэлбэрилэгшэ нимэрхүү байха ёнотой гэжэ фильм харуулна. Трестын парткомой секретарнин (Пётр Вельяминов) образ һонирхолтой байна. Фильм дотор залуушуул олон. Тиимэһээнь тэрэниие залуушуул тухай фильм гэжэшье нэрлэмээр.

Үргэн экран дээрэ табигдаха үнгэтэ **«Кто заплатит за удачу»** («Мосфильм») гэжэ фильм дотор граждан дайнай темэ харуулагдана.

Москвагай милицийн хүдэлмэридэ **«Расследование»** гэжэ фильм зорюулагдана. Милицийн полковник Евгений Кречет драматург Михаил Маклярский хоёр үнэн болоһон үйлэ хэрэг — алта, мүнгэн зүйлнүүдые худалдадаг магазинай хулгайда ороһон тухай хөөрэнэ. Эндэ актёрнууд А. Мягков, В. Самойлов, Н. Трофимов, А. Мартынов, Н. Фатеева, Л. Удовиченко, М. Булгакова, М. Кононов болон бусад наадана.

«Сицилианская защита». Темэрээ энэ фильм дээрэ дурсагдаһандал адли. Мүнөө үеын эрдэм бэлиг, шадабари түгэс хүдэлмэрилэгшэд эндэ харуулагдана. Гэмтэ ябадал хэһэн нэгэшье хүн зэмээ амсангүй үнгэрхэ ёногүй гэжэ фильм үшөө дахин баримтална. Мүрдэгшэдэй бүлэгые хүтэлбэрилһэн подполковник Стрельцовой рольдо актёр Николай Волков бэлигтэйгээр наадана. Тинхэдэ олон тоото фильмүүдтэ наадажа, мэдээжэ болоһон залуу актёр Александр Абдуловтай эндэ уулзахат. Ороноймнай суута балерина Надежда Павлова эндэ түрүүшынгээ драматическа роль гүйсэдхэбэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуучехэ дайнай һүүлшын һаранууде **«Ты должен жить»** гэжэ үнгэтэ фильм һануулна. Аэродром дээрэ хүн зониие хангажа байһан басагадай ажабайдал тухай сценарнин автор М. Чумак найруулан табигша В. Чумак хоёр харагшын сэдьхэл доһолгомоор хөөрэнэд.

Мүнөө үеын хүнэй шанар шэнжэ тухай түркмен режиссёр Х. Нармеев **«Дерево Джамал»** гэжэ драма соогоо харуулна. Совет ороондоо, хүн зондоо бүхы наһаяа, ажал хэрэгээ зорюулһан юрын эхэнэрэй хүсэй заяантай тэндэ танилсанабди.

Эсэгэй кинематографистнуудай **«Служу Отечеству»** гэһэн шэнэ бүтээл түүхын хуудаһануудые ирана. Росси Афганистан хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаанай анха хайшан гэжэ байгуулагдаһан тухай фильмнээ мэдэжэ абанабди.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуучехэ дайн тухай эрхим фильмүүдэй нэгэн **«Баллада о солдате»** гэжэ фильм дахинаа экранда гарахань. Режиссёр Г. Чухрайн найруулан табиһан түс фильм орон дотороошье, гадаададашье адлихан амжалтатай баиһан шуу.

Арадай аман зохёолһоо үндэһэтэй **«Вечная сказка о любви»** гэжэ энэдхэг мелодрама яһала һонин байха аабза.

«Удар головой» гэһэн французэ фильм футбол наададаг юрын хүбүүнэй хүби заяан тухай хөөрэнэ. Франсуа Перренэй рольдо бэрхэ актёр А. Деваэр наадана.

Москвада үнгэрһэн Улаан-хоорондын XI фестивалнин мүнгэн шанда хүртэһэн япон мультипликаторнуудай үнгэтэ фильм-үльгэр **«Таро — сын дракона»** гэжэ фильм һаяар манда харуулагдаха юм.

США-гай кинематографистнуудай найруулан табиһан **«Чудеса еще случаются»**, **«Бездна»** гэжэ хоёр фильм мүн лэ июнь һарын репертуарта ороно.

Т. НИКУЛИНА,
кинопрокадай ахамад редактор.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Ута шэхэтэ», «Сагаан ботогон» — мультфильмнүүд. 10.40 — «Хүлеэнэб, этигэнэб» — уран һайханай телефильм (1 сери). 11.55 — «Аялга ба үнгэнүүд» — фильм-концерт. 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Шинии ажал—шинии амжалтануудь» — кинопрограмма. 16.20 — В. Г. Белинский. Тэрэ үеын хүнүүдэй бэшэгүүд ба һанамжанууд соо. Түрэһөөр 170 жэлэйнь ойдо. 17.05—«Тундра тухай хөөрөөн» — баримтата фильм. 17.35 — «Харюусматы, горнистнар'. Улаан-Удэ. 18.05 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшэд тухай дамжуулга. 18.35 — «Байгал» программа.

Орбита. 19.20 — «Нямнаа сэсэг — зузаан хасар» — мультфильм. 19.45' — «Мүнөөдэр — туби дэлхэйдэ». 20.00 — «Ажабайдалай замда гаргаха үнэмшэлгэ». 20.35 — «Красная гвоздика» — гэжэ дуунай ансамблиин дамжуулга. (Тамбовско область). 20.55 —«Хүлеэнэб, этигэнэб»—уран һайханай телефильм (II сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Энеэдэ зугаа' тойроод» — Останкинодахи концертнэ студиһаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Хара далайн долгид» — олон серитэй уран һайханай телефильм (II сери). 14.05 — Регби. СССР-эй чемпионат. «Слава» (Москва) — «Локомотив» (Тбилиси). 14.50 — «Хатар — минии ажабайдал» — фильм-концерт. 15.20 — А. С. Пушкин «Салтан хаан тухай үльгэр». 16.05 — «Тэнай захиалаар эмхидхэгдэнэн уулаалга». Таджигай ССР-эй Нурек хотын ажалшадай асуудалнуудта харюунууд. Дамжуулгые политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетов хүтэлбэрилхэ.

Улаан-Удэ. 17.00 — «Почитай-ка». 17.35 — Мультфильм.

Орбита. — 18.05 — Индийскэй артистнуудай концерт. 18.50 — «Спортын класс».

Улаан-Удэ. 19.20 — Сонсоолхнууд. 19.30 —«Таанад, агитаторнууд болон политинформаторнуудта». 19.50 — Киноочерк.

Орбита. 20.00 — «Халхын Гол» — баримтата фильм. 21.00 — «Амгалан нойрсогты багашуул». «Гав» гэжэ нэрэтэй миисгэйхэн» — мультфильм. 21.15 — Морин спортоор СССР-эй чемпионат. 22.00 — «Время». 22.35 — «Если я полюблю»... — уран һайханай фильм. 22.50 — Улаан-хоорондын конкурснуудай лауреат Н. Гаврилова наадаха. 24.00— Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» (М)—«Зенит».

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда «БАМ—бүгэдэ арадай барилга»—түрүү бэшэг. «Зуная туршада малаа гарзалуулхагүй, шадамараар шахан тарагалуулха» — корреспонденцинуудэй суглуулбари. «Мурысөөнэй түрүү зэргэдэ дабшагшад» — фото-мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда «Агитаци тодорхойгоор, ашүрэтэйгөөр ябуулха». «Ороёдоол нэгэ минутын сэн». Эмасуудалаар политинформаторай хэһэн хөөрэлдөөн» — А. Коротаевагай корреспонденци. «Анхарагты: түрүү дүршэл». «Экономикотэ нягта холбоотойгоор» — А. Санжиевай статья. «Республикымнай промышленнэ түүшын предприятиэ» — «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой 60 жэлэй ойдо зориулагдаһан С. Колодын статья.

Гурбадахи хуудаһанда «Эгээн эрхим һайн хүгжэмэй хүн хужарлан шагнадаг» — О. Куницынай статья. «Хүдэлмэришэ коллективуудай үрда тоосоно» — В. Михайлай корреспонденци. «Сагаан уларилай нюсануудые алдаруулхэ» — ТАСС-ай мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда «Техническэ мэргэжэл олидог училищинууд урина. «Ямар техникумдэ орохо ратайбта?» — сонсохолтуудые.

САГАН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика дотор нэй сэлмэг байха. Зуны хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Үдэртөө 26—31, хойто рүү онуудта 17—22 градус халуун болохоор хүлеэгдэнэ.

Республикымнай нинсиин Улаан-Удэдэ мүнөөдэр сэлмэг байха. Зүүн-хойноо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха хараата. Үдэртөө 29—31 градус халуун болохо.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ҺУР ХАРБАЛГА

ДЭЛХЭЙН ЧЕМПИОНАДТА ХОЁРДОХЁО

Һур харбалгаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөн үсэгэлдэр Италийн Пунта-Алло хотодо эхилбэ.

Москвагай Олимпийн наадануудай чемпионка, спортын габьяата мастер К. Лосаберидзе (Тбилиси), уласхоорондын классай спортын мастернууд: XXII Олимпиадада мүнгэн медальда хүртэгшэ, нёдондо жэлэй Европын чемпионка Н. Бутузова (Москва), Европын эжс-чемпионка О. Рогова (Ташкент), бүхэсоюзна болон уласхоорондын мурысөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ илажа гарагша Лх. Дабаева (Шэтэ), СССР-эй чемпион В. Ешеев (Шэтэ), ехэ ехэ мурысөөнүүдтэ илаһан А. Аулов (Москва), залуу харбагшад А. Габелков болон С. Забродский (хоюулаа Харьковһаа) гэгшэд дэлхэйн чемпионадта Эхэ оронойнгоо нэрэ хүндые хамгаална.

Хүршэ Шэтэн областиин түлөөлэгшэднай ямар амжалта, илалтануудайнгаа түлөө нимэ ехэ нэрэ хүндэдэ хүртэхэ болоо юм гээд хаража үзэе.

Ороноймнай суглуулагдамал командаһаа имагтал Лх. Дабаева В. Ешеев хоёр лэ 1978 оной февраль һарада Австралийн Канберрэ хотодо болоһон дэлхэйн урдахи чемпионадта хабаадаһан намтартай. Тиихэдэ манай команда дүрбэдэхи һуури эзэлээ һэн. Иигэжэ эдэнэр дэлхэйн чемпионадта хоёрдохёо хабаадажа байна.

Лхамажаб Дабаева (Даширабданова) Агын автономито округой Могойтын районой «Коммунизм» колхозой түб бууса — Ушарбай тосхондо түрэһэн юм. Географиин багша В. Д. Чимитовэй хүтэлбэрилдэг байһан түрэл һургуулиингаа секцидэ басаган 8 жэлэй урда тээ спортын энэ зүйлтэй танилсаһан байгаа.

Шэтэн кооперативна техникум дүүргэжэ, товаровед мэргэжэлтэй болонхой. Гэбэшье спортдо олоһон баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэхын тула тэрэ багша болохо хүсэлэнтэй.

Лх. Дабаева — СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер. Тэрэ хүдөөгэй спортсменүүдэй дундаһаа ороной чемпионка, РСФСР-эй абсолютна чемпионка, залуушуул соохоо Советскэ Союзай чемпионка болоһон, СССР-эй чемпионадта бронзо медальда хүртэһэн, «Хабарай годлинууд» гэжэ уласхоорондын мурысөөндэ ороной рекорд тогтооһон байна. Хэдэ хэдэн гадаадын оронуудта, тусхайлбал, Монголдо, Польшодо, ГДР-тэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мурысөөнүүдтэ амжаптатайгаар хабаадаһан юм.

Энэ жэлэй март һарада Душанбедэ болоһон эрхим харбагшадай мурысөөндэ илаба. Удаань Львов хотодо үнгэргэгдэһэн «Хабарай годлинууд» гэжэ уласхоорондын мурысөөндэ дүрбэдэхи һуури эзэлжэ, дэлхэйн чемпионадта ошохо эрхэдэ хүртэбэ бшуу.

Совет ороной олимпийскэ суглуулагдамал командын гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер Владимир Ешеев Шэтэн областиин Ононой районой «Новая заря» колхоздо үнэр баян, спортивна бүлэдэ түрэһэн намтартай. Эсэгэнь —колхозой түрүүлэгшэ Николай Ешеевич, эхэнь — нютагтаа бухгалтераар хүдэлһэнөө, пенсидэ гараһан Валентина Гомбоевна, мүн дүү басаганиинь һур харбадаг.

Шэтэн багшанарай институтдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй 4-дэхи курсда заочноор һурадаг В. Ешеев 1976—1979 онуудта СССР-эй кубогта, харин урэанда Италида үнгэргэгдэһэн уласхоорондын ехэ мурысөөндэ Амброзианын кубогта хүртэһэн байгаа. Һүүлэй 4—5 жэл соо үнгэргэгдэһэн ехэ ехэ мурысөөнүүдтэ тэрэ илажа гараһан гү, али шангай һуури эзэлһэн байха юм. Ороной чемпионадта хэдэн удаа мүнгэн медаляар шагнагданхай. Нёдондо жэл СССР-эй чемпион болонхой. Тэрэ Советскэ Союзай арба гаран рекорд тогтооһон байна. «Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэ дэлхэйн хэдэн рекорд тогтоонхой. Һүүлшынхиинь Итали ошохо замдаа Эггенфельден хотодо (ФРГ) болоһон уласхоорондын нааданда СССР-эй эрэшүүлэй суглуулагдамал командa рекорд тогтообо —3887 очко!

Дэлхэйн чемпионадте манай ороной харбагшад гол түлэб Финляндиин, США-гай, Швециин, КНДР-эй, Италийн, Японой ба бусад оронуудай спортсменүүдтэй мурысэхэ байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер Лхамажаб Дабаева.

М. СУТУРИНАЙ фото.

УРИЛДААНАЙ ХАРГЫ ДЭЭРЭ

СССР-эй, Италийн, Грециин ба Испаниин хүнгэн атледүүдэй суглуулагдамал командануудай дунда нүхэд ёноной мурысөөн Римэй «Форо Италико» гэжэ стадион дээрэ үнгэргэгдөө. СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, Улаан-Удын индустриально-педагогическа техникумэй һурагша, уласхоорондын классай спортын мастер Павел Яковлев 1.500 метртэ урилдахадаа, гурбадахи һуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаа.

• • •

РСФСР-эй, Украиный, мүн Москва болон Ленинград хотонуудай суглуулагдамал командануудай дунда хүнгэн атлетикээр нүхэд ёноной мурысөөн Сочи хотодо болобо. Манай республикын түлөөлэгшэд Россий Федерациин нэрэ хүндые хамгаалхадаа, ехэ амжалта түйлаа. Эндэ Павел Яковлев 1500 метртэ 3 минута 41,8 секунда саг харуулжа, түрүү һуури эзэлбэ. Нёдондо жэлэй СССР-эй чемпионка Татьяна Позднякова 1500 метрэй урилдаанда илаад, 3 мянган метртэ хоёрдохи һуурида гараһан байха юм. Спортын мастертта кандидат Владимир Ковалев 4 х 800 метрэй эстафетэдэ хоёрдохи һуури эзэлээ.

• • •

Һурагшадай дунда хүнгэн атлетикээр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мурысөөн Хабаровск хотодо боложо, 20 команда хабаадаһан байна. Манай республикын хүнгэн атледүүд комендаараа табадахи һуурида гараба.

Каоанскын районой арбадахи классай һурагша Оля Козлова 100 метртэ 12,1 секунда саг харуулжа, зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Шэнэ-Онохойн дунда һургуулиин һурагшад Таня Гуринова 1500 метртэ бронзо медаляар шагнагдаһан, харин 3.000 метртэ илалта түйлаһан байна. Энэ һургуулиин һурагша Владимир Шевляков 3.000 метрые 8.51 минута соо гаталжа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Иигэжэ эдэнэр июниин 10-да Смоленск хотодо болохо РСФСР-эй һурагшадай спартакиадын түгэсхэлэй мурысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө.

• • •

Техникумуудэй дунда хүнгэн атлетикээр Улаан-Удэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөн Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ. 16 командын 250-яад хүнгэн атлет хабаадаһан байна.

Басагадай дундаһаа кооперативна техникумэй түлөөлэгшэд онсо шалгарба. Хүбүүд соохоо түмэр замай техникумэй һурагшад илажа гараа.

• • •

Оньһожоруулга болон тоо бүридхэлэй техникумэй, багшанарай 1-дэхи училищиин, индустриально-педагогическа ба лесотехническэ техникумуудэй суглуулагдамал команданууд удаадахи һууринуудые эзэлбэ.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ЗАМБУУЛИН ХҮРЭТЭР ХОЛОШЬЕ ҺАА...

Һургуулиин һурагша ябаха-ёрдохи һуурида мяха-консервын комбинадай эдир технигүүдэй клубай командын түлөөлэгшэд — Чистяков-Хорошиx гэгшэдэй экипаж, гурбадахи һуурида Прибайкалийн районой командын түлөөлэгшэд Горбунов-Смирнов гэгшэдэй экипаж гараһан байна. Гурбадахи һуурида гараһан экипаж тухай тогтожо хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, районоо ерэһэн үхибүүд городой, бэлэдхэл ехэтэй, иимэрхүү мурысөөнэй дүй дүршэлтэй командын түлөөлэгшэнэртэй ана-мана мурысөөнэй байна. Мурысөөндэ хабаадаһан юһэн экипаж соохоо гурбадахи һуурида гараха гээшэ авиамодельнэ спортын районуудта дэлгэржэ эхилһые харуулна шуу.

Мурысөөнэй үргэлжэлдэ пилотажна моделиин самолёдууд агаарта юу хэжэ шадаха байһанаа харуулба. Тус моделиин самолёдууд эгээн дээдэ пилотажай дундаа үлхөө холбоотой хэдэн фигурануудые харуулха ёнотой юм. Юу хэлэхэб, мурысөөндэ хабаадаһан үхибүүдэй бэлэдхэл жэгдэ бэшэ байгаа. Энэ түрүүшын ниидэлгэнүүдээ эли болобо. Авиазаводой пионернүүдэй байшангай түлөөлэгшэ Боря Тарасов ба мяха-консервын комбинадай эдир технигүүдэй клубай түлөөлэгшэ Юра Чистяков гэгшэд хоёр турта анамана ябаба. Һүүлшын гурбадахи турай болоходо, Юра Чистяков 377 очко абажа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хоёрдохи һуурида Боря Тарасов, гурбадахи һуурида Прибайкалийн командын ,түлөөлэгшэ В. Колесников гараһан байна.

Тус мурысөөндэ илажа гараһан хубүүд республикын суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо, Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мурысөөндэ хабаадахаяа Гатчина хото июль һарын эхээр ошохо юм.

Б. ЮНДУНОВ.

ГАЙ-ГАЙ ЭКРАН

Июнь һарын түрүүшын долоон хоногой туршада республикын ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд машина һогтуугаар жолоодожо ябаһан 47 хүнние барижа абаа. Тиихэдэ долоон хоногой туршада харгын-транспортна усалһаа гурбан хүн наһа бараһан, долооннинь хүндөөр гэмэлтэһэн байна. Эдэнэй хахадаа олониинь һогтуугаар машина жолоодожо ябаһаар гэнэ усалда ороо ха юм. Хэнэйшье мэдэһээр, долоон хоногтоо нэгэ удаа хэблэгдэдэг «ГАИ-гайнгаа экранда» республикын харгы замууд дээрэ һогтуу жолоошодой гэмээр хэды олон усалай болодог тухай бэшэнэ, дуулгана гээшэбибди. Эдэ бүгэдэһөө хэзээ тобшолол хэжэ, һогтуугаар харгы дээрэ гараха болихобта гэжэ архида дуратай, нэгэндээ нэтэрэгшэдэнээ асуухаар болоо.

Июниин нэгэнэй үдэр Хориин леспромхозой хүдэлмэришэн В. Черепанов мотоциклдаа Севастьянов гэгшые һундалдуулаад, харгыгаар хэтэрмэ түргөөр гүйлгэжэ мэдээ. Тиигэжэ ябаһаар харгын годируу дээрэ нүхэрөө мотоциклһаа унагаажархёо. Хүндөөр шархатаһан Севастьянов больница хүрэхэ замдаа наһа бараба. Эндэ эдэ хоёрой һогтуу бэшэ байгаа һаа, иимэ хүндэ хойшолондо орохогүй байһаниинь мэдээжэ ааб даа.

Үнгэрөөд байһан табан һарын туршада гансахан һогтуу жолоошодой гэмээр зуун даланһаа дээшэ хүн наһа бараа гэхэ гү, али энэнь усалда орогшодой гурбанай нэгэ хубинь болоно. Тиихэдэ хэмнэһэ улуусэ хурдаар машина гүйлгэгшэдэй тоо 142-то хүрэбэ. Дээрэ хэлэгдэһэн эдэ хоёр баримтаһаа боложо, хэды олон хүн гэмэлтэнэ, гурэнэй машина, техникэ хэрэгһээ гарана гээшэб?

Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай захиргаанай комиссиин машина һогтуугаар жолоодожо ябаһан 41 хүнэй эрхые хаһаба. Тэдэнэй дундаһаа «Бурводстрой» нэгэдэлэй автобазын жолоошон В. Стариков, Железнодорожно районой комбинадай жолоошон Н. Казазаев болон бусадые нэрлэлтэй.

Н. СЕМЕНОВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

СПОРТ

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» июниин 6-да үнгэргэгдэһэн 23-дахи тираж.

«49-һөө 6-нь тааха»: 3 — бобслей, 21 — тамаралга, 31 — фехтовани, 36 — авиаспорт, 41 — самбо барилдаан, 43 — городки.

«36-һаа 5-нь тааха»: 5 — бүхэ барилдаан, 6 — дзюдо, 15 —байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ, 28—һомоор буудалга, 34 — ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей. (ТАСС).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02422. Заказ № 133 Индекс 590